

Kehittämis- kertomuksia Green Care -koordinaation liepeiltä

Elina Vehmasto (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
33/2018

Sisällys

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Alkusanat	3
Kirjoittajaesittelyt.....	4
1. Suomalainen Green Care – LuontoHoivan ja LuontoVoiman palvelut	5
2. Laatumerkit Green Care -brändin ja palveluiden laadun kehittämisessä	7
3. Monialaisuudesta yhteistyötä ja palveluita: Green Care päivät 2017 Levillä.....	10
4. Hoivamaatilatoiminta vaihtoehtona: Green Care päivät 2016 Rantasalmella	13
5. Eläinavusteisuuden monet muodot: Green Care päivät 2015 Ypäjällä	16
6. Pohjoisen Suomen aluetoiminta: omaehtoisuus ja erityispiirteet keskiössä	19
7. Hankeyhteistyö Green Care Finland ry:n Itä-Suomen alueyhdistyksen perustana	22
8. Mitä opittiin GreenCareLabin kokeilutoiminnasta?	24
9. Kehittämishankkeilla on paikkansa, mutta miten paikataan aukkoja?	26
10. Miten rakennettiin Green Care Merikarvia -yritysryhmähanke?	28
11. Tutkimustietoa ja käytännön esimerkkejä pohjoismaisesta seminaarista	30
12. Miten suomalainen Green Care -käsite asettuu kansainväliseen kontekstiin?	32
13. Monikanavainen viestintä Green Care -koordinaatiohankkeessa	34
14. Millaista on Suomalainen Green Care vuonna 2018 strategiakyselyyn mukaan	36
15. Johtopäätökset: Miten tästä eteenpäin?	39

Alkusanat

Tähän julkaisuun on koottu kertomuksia eri kirjoittajilta, jotka ovat olleet mukana suomalaisen Green Care -toiminnan kehittämisessä Valtakunnallisen Green Care -koordinaatiohankkeen puitteissa ja liepeillä.

Valtakunnallinen Green Care -koordinaatiohanke (2015–2018) sai rahoituksen Euroopan Maaseuturahastosta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman kautta. Hanketta johti Luonnonvarakeskus. Hankkeen aikana Green Care -brändiä tarkennettiin ja palveluiden laatutyötä kehitettiin laatumerkkien avulla. Lisäksi hankkeessa työstettiin sähköinen Green Care -portaali (www.gcfinland.fi) palvelemaan alan toimijoiden tiedon saantia ja keskinäistä tiedonvaihtoa. Hanke tuki Green Care -toimijoiden välistä verkostoitumista sekä hyvien käytäntöjen jakamista. Tämän työn jalkauttamiseksi maa jaettiin neljään suuralueeseen, joissa toimivat aluekoordinaattorit. Aluekoordinaatiosta vastasivat Lapin ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti. Terveystieteiden tutkimuskeskus vastasi laatumerkkityöstä.

Hanke toimi kiinteässä yhteistyössä Green Care Finland ry:n hallituksen kanssa. Laatumerkit rakennettiin yhteistyössä yhdistyksen kanssa ja niitä hallinnoi nyt Green Care Finland ry. Verkkosivut uutiskirjetoimintoinen jäivät hankkeen jälkeen Green Care Finland ry:n aktiiviseen käyttöön ja ylläpitoon.

Koordinaatiohankkeella on ollut merkittävä rooli luontoavusteisen toiminnan rakenteiden ja hyvien käytäntöjen kehittämisessä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja luonnonvara-alan välimaaston sijoittuvalla Green Care -toiminnalla on paljon annettavaa monenlaisille asiakasryhmille. Luonto on vaikuttava yhteistyökumppani sekä ongelmien ennaltaehkäisyssä että kuntoutuksen puolella. Koordinaatiohankkeessa on luotu toimintaedellytyksiä tämän uuden toimialan laajemmalle ja ammatillisemmalle hyödyntämiselle.

Julkaisun artikkeleissa kerrotaan eri näkökulmista siitä, mitä hankkeen aikana tapahtui, mitä opittiin, missä nyt mennään ja mitä tulisi tehdä jatkossa suomalaisen Green Care -toiminnan hyväksi, jotta sen tuomat moninaiset edut olisivat yhä paremmin yhteiskunnan, alueiden, eri asiakasryhmien ja palveluntuottajien saatavilla. Suomalaisen Green Care -toiminnan kehittämisen kentällä toimii moninainen joukko alan palveluntuottajia, yrittäjiä, kehittäjiä, kouluttajia, rahoittajia ja myös palveluiden käyttäjiä ja ostajia. Toivomme lukijan saavan kertomuksista innoitusta omalle toiminnalleen tällä laajalla Green Care -toiminnan kehittämisen kentällä.

Huhtikuussa 2018

Elina Vehmasto

Tutkija, Luonnonvarakeskus
Valtakunnallinen Green Care -koordinaatiohanke
Hankkeen vastuullinen johtaja

Tuomo Salovuori

Green Care Finland ry:n puheenjohtaja
(maaliskuu 2014 – maaliskuu 2018)
Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja

Kirjoittajaesittelyt

Taina Lilja (YTM) tutkija, Luonnonvarakeskus. Green Care -koordinaatiohankkeessa työsti ja ylläpiti Green Care -verkkosivuja, facebook-sivua ja Green Care -uutiskirjettä. Kiinnostuksen kohteita maatiäiseläimet ja niiden käyttö Green Care -toiminnassa.

Anne Matilainen (MMM) projektipäällikkö, Helsingin yliopiston Ruralia instituutti. Green Care -koordinaatiohankkeessa Länsi- ja Keski-Suomen aluekoordinaattori. Työskennellyt pitkään luonnon monikäytön, sosiaalisen kestävyys, mikroyrittäjyyden ja Green Care -toiminnan kehittämisesä ja tutkimuksessa.

Marita Mattila (MMM) projektipäällikkö Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulu. Green Care -koordinaatiohankkeessa itäisen Suomen aluekoordinaattori. Erikoisalana maaseudun kehittämisen näkökulmasta kumpuavat kehittämishankkeet ja eläinavusteisuus.

Teemu Peuraniemi (fysioterapeutti YAMK, AmO) yrittäjä, Vihreä Hyvinvointi Oy. Tuottaa luontokuntoutusta erityisryhmille, sekä kehittämistoimintaa hoito- ja kuntoutusalan organisaatioille. Itä-Suomen Green Care -alueyhdistyksen puheenjohtaja, Green Care Finland ry:n hallituksen ja ry:n nimeän laatulautakunnan jäsen. Green Care -koordinaatiohankkeen ohjausryhmän jäsen.

Päivi Pylkkänen (FM) projektipäällikkö ja arviointitutkija, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti. Green Care -koordinaatiohankkeen ohjausryhmän jäsen. HoivaFarmi-hankkeen tutkija. Kiinnostunut Green Caren -toiminnan yhteisö- ja maaseutuvaihtuksista.

Jaana Ruoho (KTM) matkailupalvelujen lehtori, matkailuliiketoiminnan tutkimusryhmän projektipäällikkö, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Edistää hankkeiden avulla mikroyrittäjyyttä ja luontoon liittyvää palvelutoimintaa Satakunnassa. Green Care -laatulautakunnan puheenjohtaja vuonna 2017.

Sari Rämö (sosionomi AMK) palvelukoordinaattori, projektipäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulun Hyvinvointiosaamisen yksikkö. Pitkä kokemus sosiaali- ja terveysalan hanketoiminnasta, Green Care -toiminnasta ja ePalvelujen kehittämisestä hyvinvointialalla.

Reeta Sipola (agrologi YAMK) Lapin ammattikorkeakoulu, luonnonvara-alan tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja opetustoiminta. Pohjois-Suomen aluekoordinaattori Green Care -koordinaatiohankkeessa, projektisuunnittelija Green Care -koulutusmalli korkea-asteelle sekä Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle -hankkeissa.

Sanna Vinblad (agrologi) Lapin ammattikorkeakoulu, luonnonvara-alan tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja opetustoiminta. Pohjois-Suomen aluekoordinaattorina Green Care -koordinaatiohankkeessa, projektipäällikkö Green Care -koulutusmallikorkea-asteelle -hankkeessa ja Green Care -yrittäjyyden kehittämistarpeet Lapissa -hankkeessa.

Elina Vehmasto (MMM) tutkija, Luonnonvarakeskus. Valtakunnallisen Green Care -koordinaatiohankkeen vetäjä. Luontoperustaisten palveluiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja palveluiden laatu kiinnostuksen kohteina.

1. Suomalainen Green Care – LuontoHoivan ja LuontoVoiman palvelut

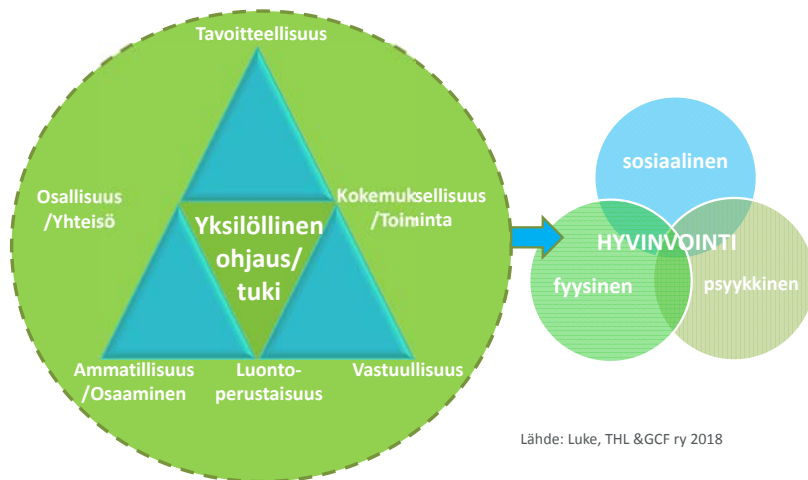
Green Care -palveluissa hyvinvointivaikutukset syntyvät käyttämällä luontoon perustuvia toimintatapoja. Keskeistä on ohjattu luontokokemus ja luonnon tuottaman lisäarvon tiedostaminen asiakkaan tavoitteisiin pääsemisessä, sekä ohjaajan tarjoama yksilöllisiin tarpeisiin perustuva tuki.

Green Care -toiminta voi tapahtua niin metsäluonossa, vesistöympäristössä, puutarhassa, maatilalla kuin kaupunkien luontoympäristöissäkin. Jotkin toimintamuodot soveltuvat myös sisätiloihin. Luontokokemuksia voidaan tuoda sisätiloihin ikkunanäkymää, ääntä, kuvaa ja luontomateriaaleja käyttäen, esimerkiksi aistihuoneiden avulla.

Green Care -toimintatavan kolme peruselementtiä ovat luontoperustaisuus, kokemuksellisuus ja osallisuus. Hyvinvointivaikutukset syntyvät näitä elementtejä eri tavoin yhdistelemällä. Green Care -toimintatavan kolme perusedellytystä ovat tavoitteellisuus, ammatillisuus ja vastuullisuus. Green Care -palvelut voidaan jakaa LuontoHoivan ja LuontoVoiman palveluihin.

LuontoHoivan palvelut ovat luontoperustaisia sosiaali- ja terveysalan palveluja. Palvelut on tarkoitettu pitkäjänteiseen työskentelyyn erityistä tukea tarvitsevien asiakasryhmien kanssa, jotka käyttävät kuntoutuspalveluja fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai ammatilliseen kuntoutukseen.

Suomalainen Green Care -toimintatapa

Lähde: Luke, THL & GCF ry 2018

	LUONTO	ELÄIN	PUUTARHA	MAATILA
LUONTOHOIVAA	 Luontoavusteinen terapia	 Eläinavusteinen terapia	 Puutarhaterapia	 Terapia maatilalla tai metsätilaympäristössä
	Luonnon kuntouttava käyttö	Sosiaalipedagoginen eläintoiminta	Sosiaalinen ja terapeuttinen puutarhatoiminta	Kuntouttava toiminta maatilalla tai metsänhoidossa
LUONTOVOIMAA	Luontoavusteinen pedagogiikka	Eläinavusteinen pedagogiikka	Pedagoginen puutarhatoiminta	Pedagoginen toiminta maatilalla tai metsätilalla
	Tavoitteellinen luontoavusteinen toiminta	Tavoitteellinen eläinavusteinen toiminta	Tavoitteellinen puutarhatoiminta	Tavoitteelliset maatala- tai metsätilavierailut

© Luke 2017/Joumi Hyvärinen/ Elina Vehmasto

LuontoHoivan palveluihin osallistumisen tavoitteena on asiakkaan hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukainen terveyden, toimintakyvyn, osallisuuden tai arjen hallinnan vahvistuminen. Palvelun ostaja ja käyttäjä ovat usein eri tahoja.

LuontoHoivan palvelut edellyttävät tuottajalta sosiaali- ja terveysalan koulutusta tai yhteistyötä koulutettujen toimijoiden kanssa. Lisäksi edellytetään luontoperustaisten toimintatapojen osaamista sekä asiakkaan ohjaamisen taitoja. Toiminnassa noudatetaan sosiaali- ja terveysalan lakeja ja säädöksiä.

LuontoVoiman palvelut ovat ohjatuttuja luontoperustaisia hyvinvointi-, kasvatus- ja harrastuspalveluja. Palveluissa huomioidaan palvelun käyttäjien mahdollinen tuen tarve, joka voi vaatia erityisjärjestelyjä.

LuontoVoiman palveluiden tavoitteena on asiakkaiden yleisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Pitkäkestoisia hyvinvointivaikutuksia tavoitellaan asiakaslähtöisesti erilaisin motivoinnin ja ohjauksen keinoin, esimerkiksi siten, että palvelun avulla tuetaan omaehtoisten luontokokemusten lisäämistä tai jatkumista palvelukokemuksen jälkeenkin.

LuontoVoiman palveluissa noudatetaan kunkin alan suosituksia ja säädöksiä. Palvelun tuottajan on tunnettava luonnon hyvinvointivaikutusten syntymekanismit ja häneltä edellytetään taitoja asiakkaan ohjaamisessa.

Green Care -toiminnassa hyvinvointivaikutukset rakentuvat vuorovaikutuksessa luontoperustaisuuden, kokemuksellisuuden ja osallisuuden tunteen kanssa.

Luontoperustaisuus on Green Care -palveluiden peruselementti. Luontokokemus suunnitellaan ja ohjataan luonnon hyvinvointivaikutusten perustalle asiakkaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokemuksellisuus on toinen peruselementti. Kokemuksellisuus voi olla ohjattua aktiivista toimintaa tai vähäeleistä luonnon havainnointia. Luonto tarjoaa mielekästä tekemistä ja merkityksellisiä yhteyden kokemuksia.

Osallisuus on kolmas peruselementti. Vuorovaikutteisen kokemuksen myötä asiakkaan osallisuuden tunne voi syntyä myös eläinten tai muiden luonnonelementtien ja ympäristön kanssa, mikä edesauttaa yhteyden tunteen syntymistä ihmistenkin kanssa.

Tavoitteellisuuden perusedellytys tarkoittaa palvelun tavoitteiden määrittelyä, kirjaamista ja toteutumisen seuranta. Palvelu suunnitellaan asiakkaiden tavoitteiden mukaisesti yhdessä neuvotellen.

Osaamisen perusedellytys sisältää 1) riittävän ammattipätevyyden kyseisen palvelun tarjoamiseen; 2) luontoperustaisten toimintatapojen osaamisen suhteessa asiakaslähtöisiin tavoitteisiin; 3) ohjaa-

misosaamisen sekä asiakkaan tukemisen ja kohtaamisen taidot.

Ohjaaja luo edellytykset luonnon hyvinvointivaikutusten synnylle siten, että asiakas voi löytää itselleen sopivan ja omia tavoitteitaan edistävän tavon kokea ja tuntea osallisuutta sekä luonnon että sosiaalisen ympäristön kanssa. Ohjaaja tukee asiakasta koko palveluprosessin ajan, alkaen asiakkaan kyvystä asettaa tavoitteita aina reflektointiin ja tavoitteiden saavuttamisen arviointiin asti.

Reflektoinnissa ohjaaja johdattelee pohtimaan kokemusta, mikä auttaa koetun purkamisessa, tunteiden tunnistamisessa ja ilmaisemisessa sekä tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa ja niiden uudelleen asettamisessa. Reflektoinnin avulla asiakas pystyy näkemään oman tilanteensa ja toimintansa seuraukset paremmin. Reflektiolla tuetaan asiakkaiden osallisuutta, toimijuutta ja voimaantumista.

Elina Vehmasto

Luvun tekstin Elina Vehmasto kirjoitti koordinaatiohankkeen tuottamaan esitteeseen: LuontoHoivan ja LuontoVoiman palvelut, Suomalainen Green Care -tietosivu 1_2018. Tietosivusarjaan kuuluvat myös esitteet: Luontoperustaisuus sosiaali- ja terveyspalveluissa, Suomalainen Green Care -tietosivu 2_2018; Luontoperustaisten palveluiden ja luontokontaktien terveysvaikutukset, Suomalainen Green Care -tietokortti 3_2018; sekä Puutarhatoiminta, -terapia sekä terapeuttinen ja sosiaalinen puutarhanhoito, Suomalainen Green Care -tietosivu 4_2018.

2. Laatu-merkit Green Care -brändin ja palveluiden laadun kehittämisessä

Green Care -palveluiden laatua on kehitetty moniammatillisessa valtakunnallisessa yhteistyössä: alan käsitteet on määritelty ja laatu-merkit sekä laatu-työkirja on julkaistu. Tavoitteena oli innostaa alan palveluntuottajat palveluiden laadun kehittämiseen ja vakuuttaa ostajat ammatillisesti tuotetuista Green Care -palveluista.

Laatu-merkit: LuontoHoiva ja LuontoVoima

Suomalaiset Green Care -laatu-merkit: LuontoHoiva ja LuontoVoima ovat samanarvoisia. LuontoHoivan merkki on tarkoitettu luontoon perustuville sosiaali- ja terveyspalveluille ja LuontoVoiman merkki luontoon perustuville kasvatuksen sekä virkistys- ja hyvinvointipalveluille. Merkki voidaan myöntää palvelulle tai palvelukokonaisuudelle. Green Care Finland ry hallinnoi merkkejä ja ne ovat voimassa kolme vuotta.

Merkin myöntämisen edellytyksenä on, että Green Care -toimintatavan peruselementit, eli luontoperustaisuus, kokemuksellisuus ja osallisuus, sekä perusedellytykset, tavoitteellisuus, ammatillisuus ja vastuullisuus, toteutuvat palveluissa suunnitelmallisesti ja laadukkaasti. Green Care -laatu-työkirjan avulla palveluntuottaja kuvaa, miten nämä konkreettisesti toteutuvat kyseisessä palvelussa.

Kuva: Anne Matilainen.

Ammatillisuus ja osaaminen

Palvelun vaatiman ammattipätevyyden lisäksi merkki edellyttää sekä Green Care -osaamista että ohjausosaamista. Laatu-merkin edellyttämään koulutusta ovat tarjonneet eri koulutusor-

ganisaatiot, mutta koulutusta ei ole vielä ollut tarjolla kysyntää vastaavasti. Jos hakijalla itsellään ei ole merkin edellyttämää osaamista, hän voi hakea merkkiä yhdessä sellaisen toimijan kanssa, joka täydentää puuttuvan osaamisen.

LuontoHoiva

LAATUA

Laatumerkit myönnetään kirjallisen dokumentaation perusteella

Hakemusasiakirjat ovat sähköinen hakulomake Green Care Finland ry:n verkkosivuilla, Green Care -laatutyökirja, palvelukohtainen turvallisuus-suunnitelma sekä sosiaali- ja terveystyökirjan yhteydessä omavalvontasuunnitelma. Lisäksi tarkastellaan hakijan verkkosivuja ja muuta saatavilla olevaa materiaalia. Green Care -laatutyökirja on laadunhallinnan tärkein työkalu ja samalla laatumerkkihakemusten keskeinen asiakirja.

Green Care -laatulautakunta myöntää laatumerkit

Laatumerkkihakemuksia voi jättää laatulautakunnalle jatkuvasti Green Care Finland ry:n verkkosivujen kautta. Monialainen laatulautakunta käsittelee hakemukset neljä kertaa vuodessa (maaliskuussa, kesäkuussa, syyskuussa ja joulukuussa), kun hakemus on jätetty edellisen kuukauden loppuun mennessä. Green Care Finland ry nimittää laatulautakunnan ja sille puheenjohtajan. Lautakunnassa toimii asiantuntijoita eri ammattialoilta.

Kuva: Anne Matilainen.

Laatumerkkejä myönnettiin ensimmäisen vuoden aikana kymmenen. Merkkejä ovat saaneet monilaiset palvelut: kehitysvammaisten päivätoiminta, luonto-, eläin- ja puutarha-avusteinen toimintakykyä ylläpitävä hoivapalvelu ja kuntouttava palvelu. Ensimmäisenä vuonna yhtä lukuun ottamatta kaikki hakemukset ja myönnöt tehtiin LuontoHoivan palveluille.

Laatumerkki haastaa hakijan

On tavallista, että hakijalta pyydetään lisätietoja ennen laatumerkin myöntämistä. Lautakunta haastaa ja kannustaa hakijaa kuvaamaan Green Care -palvelunsa piirteitä ja lisäarvoa mahdollisimman täsmällisesti, sekä perustelevaan, miten tietyillä menetelmien ja harjoitteiden avulla tavoitellaan tiettyjä asiakastavoitteita. Laatulautakunta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, miten hakemuksissa kuvattuja Green Care -elementtejä käytetään, eli miten Green Care -elementit ovat kytetty toimintaan, jonka tavoitteena on asiakkaan tietynlainen terveyden, hyvinvoinnin ja elämänlaadun ylläpito tai edistyminen.

Käsitteistön ja laatutyökirjan täsmennys

Lautakunnan ensimmäisen toimintavuoden aikana käsitteistöä täsmennettiin sekä laatulautakunnan että Luontoa elämään! -hankkeen toimijoiden havaitsemien seikkojen vuoksi. Green Care -laatutyökirjasta muokattiin uusi versio: Suomalainen Green Care - LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja. Nimen lisäksi laatutyökirjan rakenne muutettiin niin, että merkin hakijalle tarkoitetut kysymykset ovat työkirjan toisessa osassa kaikki peräkkäin. Tämä helpotti kokonaisvaltaisempien kysymysten muodostamista ja tämän uskotaan helpottavan työkirjan täyttäjää palvelun kokonaisvaltaisemmassa kuvauksessa.

Luontoperustaisen kokemuksen reflektointi ja ohjaus

Työkirjassa aikaisemmin käytetty ”luontolähtöinen” -termi korvattiin ”luontoon perustuva” -ilmaisulla tai ”luontoperustainen” -termillä. Työkirjaan tuotiin myös hieman uusia sisällöllisiä painotuksia. Esimerkiksi luontosuhteen ja luontokokemuksen merkitystä avattiin tekstiosassa lisää, samoin kuin osallisuuden kokemuksen mahdollistamista palveluprosessin aikana sekä siihen liittyvän reflektoinnin merkitystä, jossa ohjaajalla on tärkeä rooli. Reflektointi on keino arvioida, onko tavoitteet saavutettu ja onko koettu hyvinvointi edistynyt palvelun avulla.

Yksilöllisen tuen ja ohjausosaamisen merkitystä pyrittiin korostamaan lisää. Green Care -palvelussa keskeistä on ohjaajan antama yksilöllinen tuki, joka vaatii ohjausosaamista niin luontoperustaisen toimintatapojen, kokemuksellisuuden kuin osallisuuden tunteen edistämisestä. Ohjaus ja yksilöllinen tuki on perustekijöiden ja -elementtien lisäksi tekijä, josta erottaa Green Care -palvelun.

Pitkäjänteisyydestä

Pitkäjänteisyyden tavoitetta tarkennettiin. Luontohoivan palvelut perustuvat asiakkaan hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukaiseen pitkäjänteiseen terveyden, toimintakyvyn, osallisuuden tai arjen hallinnan edistämiseen. LuontoVoiman palveluissa hyväksytään, että palvelu voi olla kerta-

Kuva: Maarit Aho.

luonteinenkin. Pitkäkestoisia hyvinvointivaikutuksia tavoitellaan kuitenkin erilaisin motivoivien keinoin, kuten niin, että asiakasta tuetaan omaehtoisten luontokokemusten piiriin ohjaustilanteen jälkeenkin.

Jaana Ruoho ja Elina Vehmasto

Kuva: Maarit Aho.

3. Monialaisuudesta yhteistyötä ja palveluita: Green Care päivät 2017 Levillä

Vuosittain järjestettävät valtakunnalliset päivät ovat Green Care -toimijoiden pää-tapahtuma. Green Care -päivien teema ja järjestämispaikkakunta vaihtuvat vuosittain. Päiviä on järjestetty vuodesta 2011 lähtien, ja tapahtumapaikat ovat olleet järjestyksessä: Tampereella, Mikkelissä, Hämeenlinnassa, Kuortaneella, Ypäjällä ja Rantasalmella. Viimeisimmät Green Care -päivät järjestettiin Levillä.

LEVI GOES GREEN 2017 -seminaari liitti yhteen elinkeinojen rajapintoja yhdistäen samaan tapahtumaan Green Care -päivien, Pohjoisen viherpäivien ja matkailualan teemoja. Eri elinkeinojen näkökulmia yhdistelevä tapahtuma tarjosi uutta osaamista, toimintaa ja palveluita matkailualan, sosiaali- ja terveysalan ja luonto- ja viherympäristöalan toimijoille.

Kolmipäiväinen tapahtuma sisälsi seminaaripäivien lisäksi retkipäivän upeissa ruskamaisemissa Levillä ja Ylläksellä. Retken aikana tutustuttiin kiinnostaviin yrityksiin, luontokohteisiin sekä herkulliseen lähiruokaan.

Tapahtuman monialaisuutta ja vahvaa yhteistyötä kuvaa sen laaja järjestelytiimi: Lapin AMK, Luontoa elämään! -hanke, Voimametsistä viherkattoihin -hanke, Green Care Finland ry, Green Care -koordinaatiohanke, Viherympäristöliitto, Metsähalli-

Kuva: Sanna Vinblad.

tus, Kittilän kunnan Kideve elinkeinopalvelut ja Levin Matkailu Oy.

Runsas ja monipuolinen ohjelma houkutteli noin 160 henkeä

Seminaaripäivien aikana kuultiin esimerkkejä hyvinvoinnin edistämisestä luonnon, viherrakentamisen ja hyvinvointimatkailun avulla. Eväitä pal-

veluiden kehittämiseen saatiin äänimaisemien ja valaistuksen hyödyntämisestä, osallisuuden merkityksestä sekä hyvinvointimatkailun palveluketoinnista. Vierailevat asiantuntijat Ruotsista ja Sveitsistä toivat kansainvälistä näkökulmaa sekä eläinavusteiseen Green Care -toimintaan että hyvinvointimatkailupalvelujen tuotteistamiseen.

Yrittäjät, asiantuntijat ja opiskelijat saivat ideoita, tietoa ja taitoja omaan toimintaansa ja samal-

la kasvatettiin verkostoja yli toimialarajojen. Puheenvuorojen ohessa seminaaripäivien aikana oli mahdollisuus tutustua seminaaritorin esittelypisteisiin, ja päivän päätteeksi osallistua teemakohtaisiin treffeihin, työryhmiin, illanviettoon ja kävelyretkelle.

Ammatillisesti merkityksellistä ja henkilökohtaisesti voimauttavaa

Seminaariosallistujat kokivat ammatillisesti merkityksellisenä monialaisen toteutustavan tuomat synergiaedut ja toimialojen väliset kohtaamiset. Monipuoliset luennot ja mahdollisuus osallistua joustavasti rinnakkaisseminaareihin saivat runsaasti kiitosta. Palautteen mukaan konkreetti-

set esimerkit hyvistä käytänteistä ja kokemuksista toivat uusia ideoita. Käytännön toimintatapojen ja vaikuttavuuden käsittely antoivat lisää uskoa ja intoa oman toiminnan kehittämiseen. Osallistujat kokivat henkilökohtaisesti merkityksellisenä verkostoitumisen ja ihmisten tapaamisen. Vertaiskohtaamiset ja epäviralliset keskustelut koettiin voimauttavina, ja tällaiselle Green Care -kehittäjäyhteisöä vahvistavalle vuorovaikutukselle kannattaa jatkossakin varata riittävästi aikaa.

”Toimi yllättävän hyvin! Teemat täydensivät toisiaan, ja toimialojen välille syntyi kohtaamisia. Kiintoisia puheenvuoroja oli eri teemoissa.”

”Näkökulmien laajentamisesta on aina hyötyä, rajapinnoilla liikkumisesta saa uusia ideoita jopa liiketoimintaa ajatellen.”

”Ehdottomasti on hyvä ylläpitää keskustelua alojen välillä. Rajapinnoissa on paljon mahdollisuuksia. Samalla toimijat tulevat tietoisiksi toisistaan ja vaikuttavuus kasvaa.”

”Monialaisessa tilaisuudessa verkostoja syntyy monipuolisemmin ja työtä voidaan yhdessä kehittää paljon paremmin.”

”Uudenlaisia Green Care -toimintamalleja hyödynnettäväksi työhön”

”Ryhmätyöt, retket, seminaaritorin tapaamiset ja pitkät lounaat edesauttoivat kohtaamisia ja kontaktien luomisia”

Kuva: Sanna Vinblad.

Tulevilta Green Care -päiviltä odotetaan entistäkin enemmän konkreettisia yritys-esimerkkejä ja yrittäjätarinoita, ja esimerkiksi kokemuksia laatumerkkiä hakeneiden yritysten kehittymisprosessista. Yrityksiin halutaan tutustua konkreettisesti vaikkapa retkipäivän yhteydessä. Retkipäivä sai runsaasti kiitosta, ja sellaista toivotaan myös tuleviin tapahtumiin. Päivien ohjelmaan toivotaan yhä lisää toiminnallisuutta ja kokemuksellisuutta, eli Green Care -toimintatavan toteutumista myös päivien osallistujille. Monialaisuutta toivotaan myös tulevilta Green Care -päiviltä, sillä sen koettiin tuovan lisäarvoa ja kontakteja yli ammattirajojen.

”Levin seminaarissa monien alojen yhteistyö antoi mahdollisuuden keskustella yli ammatillisten rajojen ja luoda hyviä kontakteja. Toivottavasti samaan tapaan myös ensi vuonna!”

”Lyhyitä luentoja monesta eri näkökulmasta. Tämänvuotinen konsepti toimiva.”

”Verkostoituminen oli tässä ihan sopivassa roolissa: pitkät ruokatunnit, iltatilaisuus, retkipäivä, ryhmätyöt, ryhmien vaihtaminen.”

Monialainen yhteistyö jatkuu yhdistysten välillä

Kipinää yhteistoiminnan tiivistämiselle saivat myös järjestelyihin osallistuneet yhteisöt: Green Care Finland ry, Visit Finland ja Viherympäristöliitto. Visit Finland kutsui muut pyöreän pöydän ääreen suunnittelemaan yhteistä toimintaa. Konkreettinen yhteistyö on käynnistynyt tiedonjaka-

misen ja asiantuntijuuden vaihdon tiimoilta. Viherympäristö -lehteen (4/2018) kirjoitettiin Green Care -artikkeli, ja Green Care Finland ry:n puheenjohtaja kutsuttiin mukaan Viheralan neuvottelukunnan toimintaan. Yhteistyötä syvennetään, tietoa ja toimintaa tullaan edelleen välittämään puolin ja toisin sekä tarkastelemaan toimialojen yhteisiä kehittämiskohteita. Yhteistyöstä hyötyvät kaikkien toimialojen toimijat ja palveluntuottajat, mutta ennen kaikkea palveluiden asiakkaat.

Reeta Sipola ja Sanna Vinblad

”Näkökulmien laajentamisesta on aina hyötyä, rajapinnoilla liikkumisesta saa uusia ideoita jopa liiketoimintaa ajatellen.”

Kuva: Sanna Vinblad.

4. Hoivamaatilatoiminta vaihtoehtona: Green Care päivät 2016 Rantasalmella

Hoivamaatilatoiminnalla tarkoitetaan liiketoimintaa, jossa maatilaa ja maaseutuympäristöä hyödynnetään tietoisesti, tavoitteellisesti ja vastuullisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tämä on toimintaan osallistuvalla henkilöllä kuntouttavaa ja hoitavaa (LuontoHoivaa) tai sillä voi olla ensisijaisesti voimaannuttavia ja hyvinvointia vahvistavia tehtäviä (LuontoVoimaa). Hoivamaatilatoiminta noudattaa suomalaisen Green Caren -toiminnan periaatteita ja liiketoiminnan harjoittaja voi halutessaan hakea palveluille myös Green Care -laatumerkkejä.

Valtakunnallisten Green Care -päivien 2016 teema Rantasalmen Järvisydämessä oli hoivamaatalous. Päivät toteutettiin Elelä-Savon HoivaFarmi-hankkeen johdolla, yhteistyössä Green Care -koordinaatiohankkeen ja Green Care Finland ry:n kanssa. Hoivafarmi oli ESR-rahoitteinen (2014-2016) Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin hanke, jossa kehitettiin Green Care -palvelutuotteita maataloille verkostoyhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Hoivafarmi-hankkeessa tehtiin käytännönläheisesti hoivan tuotteistamista maataloilla, palveluketjun eri osapuolien törmäyttämistä ja yhdessä oppimista. Green Care -päivillä esiteltiin tuloksia ja kertynyttä tietoa sekä kuultiin palveluita kehittäneiden kokemuksia maatalo- ja hoivayrittäjien

Kuva: Teija Skyttä.

kokemuksia. Lisäksi kuultiin toimintaan osallistuvia asiakkaita ja heidän lähipiiriään, sosiaalipalvelujen järjestäjiä, valvoja ja lääkärikuntaa sekä kehittämistukea tarjoavia tahoja. Kansainvälinen puheenvuoro tuli Englannista.

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, maatalojen käyttö esimerkiksi sosiaalisen kuntoutuksen paikkana on ollut Suomessa melko vähäistä. Tilanne on kuitenkin muuttumassa. On mielenkiintoista pysähtyä hetkeksi kysymään, miksi hoivamaatilatoimintaa pidetään tällä hetkellä var-

teenotettavana toimialana myös Suomessa? Miksi se on seiloutunut aiheeksi yhä useampaan seminaariin ja paikalliseen kehittämishankkeeseen?

Hoivamaatilatoiminnan hyötyjä

Vaikka olosuhteet ja toimijat vaihtelevat eri alueilla suuresti, yhdistäviä perusteitakin löytyy. Kiinnostuksen heräämisen perusidea on yksinkertainen. Hoivamaatilatoiminta puhuttelee, koska niillä moni toimijataho voi löytää siitä juuri oman tai

Maatila

- Maatalouden suhdanteista riippumaton sivuelinkeino ja kasvualusta
- Luontoympäristön, rakennuskannan ja muiden olemassa olevien resurssien hyödyntämismahdollisuus
- Mielekkääksi ja palkitsevaksi koettu työ

Toimintaan osallistuva asiakas

- Tutkimustulosten tukemat hyvinvointi- ja terveyshyödyt
- Inhimillinen mittakaava ja kodinomaisuus
- Luontosuhde ja yhteisöllisyys

HOIVAMAATILATOIMINNAN HYÖTYJÄ NELJÄSTÄ SUUNNASTA

Palvelun järjestäjä

- Monipuolistaa ja täydentää palveluvalikoimaa tuomalla uusia palveluratkaisuja etenkin erityisryhmien tarpeisiin
- Väylä vähentää laitoseskeistä hoivaa ja kuntoutusta
- Usein kokonaistaloudellisesti edullisin

Aluetalous

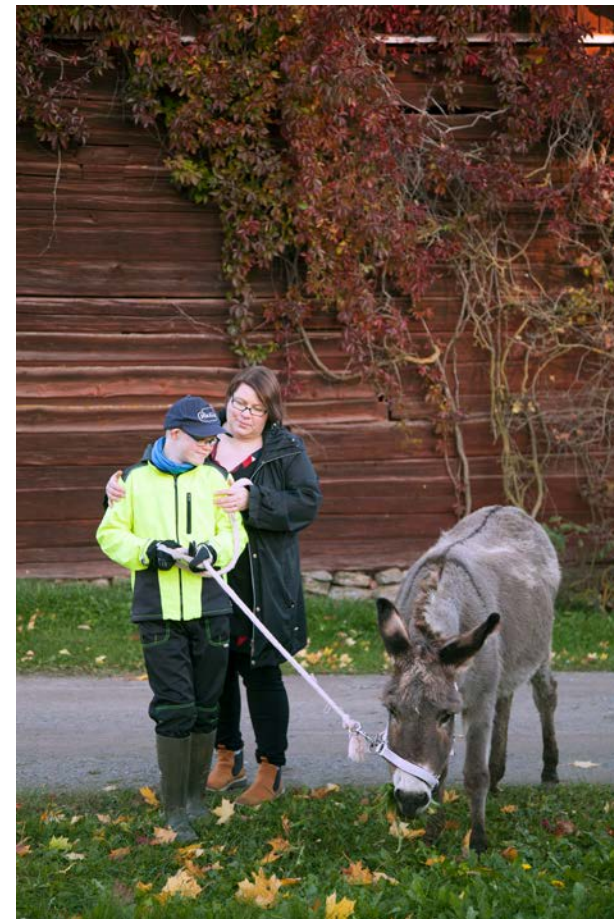
- Työllistää ja antaa toimeentuloa
- Jättää verotulot alueelle
- Talouden kerrannaisvaikutukset

taustaryhmänsä intressin. Kuvio hahmottelee kokoavasti näitä näkökohtia.

Maatilan kannalta kysymys on paitsi lisätulon lähteestä myös mielekkääksi ja sosiaalisesti palkitsevaksi koetusta työstä. Hoivamaatilatoimintaan lähteneet maaseutu-yritykset eivät aio luopua alasta, vaan haluavat useimmissa tapauksissa kehittää toimintansa edelleen. Toimintaan osallistavalle asiakkaalle maatila ja maaseu-

Paikallisia
päättäjiä voi
kiinnostaa se, että
hoivamaatilatoiminta
jättää eurot omalle
alueelle

tu ympäristö tarjoavat hyvinvointi- ja terveyshyötyjä, joista on jo saatu tutkimustuloksia sekä kansainvälisesti että Suomesta. Maatiloista ja maaseutuympäristöstä ammentavien toimijoiden avulla julkinen palvelunjärjestäjä voi monipuolistaa palveluvalikoimaansa. Tämä voi merkitä palvelunjärjestäjälle väylää vähentää laitoseskeistä hoitoa ja kuntoutusta sekä tehdä palvelusta kustannusvaikuttavampaa. Paikallisia päättäjiä voi kiinnostaa se, että hoiva-

Lenjuksen tila. Kuva: Teija Skyttä.

maatilatoiminta jättää eurot omalle alueelle. Hoivamaatilatoiminnasta voi parhaimmillaan kasvaa alueiden elinvoimaisuutta kestäväällä tavalla vahvistava liiketoimintamuoto.

Portinvartijat ja mahdollistajat

Jos hyödyt usealta kannalta näin ilmeisiä, mikä on estänyt sen, ettei Suomeen ole nopeamminkin syntynyt satoja uusia hoivamaatiloja? Hoivamaatilatoiminnasta ei kaikesta huolimatta tiedetä tarpeeksi, eikä siitä tiedetä aina oikeita asioita. Julkiset palvelujenjärjestäjät ovat keskeisiä portinvartijoita, joiden harkinta vaikuttaa laajalti palveluketjun toisiin toimijoihin: tärkeää on millaiselta hoivamaatilatoiminta näyttäytyy heille. Lisääntyvä loppukäyttäjän valinnanvapaus saattaa kuitenkin olla mahdollisuus hoivamaatilatoiminnan yleistymiselle.

Matalankynnyksen ennalta ehkäiseville palveluille on yhä suurempaa tarvetta, kun halutaan vähentää yhteiskunnalle kalliiden korjaavien palveluiden kustannuksia.

Kaikille maatiloille hoivaan suuntautuminen ei suinkaan ole oikea eikä sopiva ratkaisu. Ulkoiset puitteet, henkilöresurssit ja ihmisten ohjaamisen osaaminen on oltava kunnossa. On ehkä koulutauduttava tai löydettävä yhteistyökumppani, jolla on tarvittava täydentävä osaaminen. Myös mah-

Hoivamaatilatoiminta eri muodoissaan tulee olemaan tulevaisuudessa yksi yhä varteenotettavampi uusi palveluratkaisu.

dollisessa asiakasjoukossa on ehtoja - vaikka moni hyötyy, kaikille ei maatilaympäristö sovi. Asenteissa voi olla jäänteitä hyvin kaukaakin: esimerkiksi joillekin ikäihmisille perhehoito maatilalla on tuonut mieleen entisten aikojen huutolaishuollon.

Sosiaali- ja terveystalouden uudet järjestämiskäytännöt ovat vielä tekemättä ja monet käytännön seikat avoimena. Näillä näkymin maakunnat saat-

tavat saada paljon itsenäistä harkintavaltaa, mikä voi johtaa siihen, että eri maakunnat toteuttavat keskenään erilaista hoivapolitiikkaa. Joka tapauksessa selvää on, ettei hoiva- ja hyvinvointipalvelujen kysyntä ole vähenemässä. Matalankynnyksen ennalta ehkäiseville palveluille on yhä suurempaa tarvetta, kun halutaan vähentää yhteiskunnalle kalliiden korjaavien palveluiden kustannuksia. Lisäksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen velvoitteet ja niihin liittyvien palveluiden järjestämistä vastuu jäävät mahdollisen uudistuksen jälkeenkin kunnille.

Lakisääteisten palvelujen lisäksi kasvunäkymiä avautuu markkinaehtoisessa voimauttavassa ja virkistävässä palveluliiketoiminnassa. Hyvinvointialalle sopii uusia toimijoita, jotka kehittävät ja tutkivat uudenlaisia palveluratkaisuja monenlaisiin tarpeisiin. Hoivamaatilatoiminta eri muodoissaan tulee olemaan tulevaisuudessa yksi yhä varteenotettavampi uusi palveluratkaisu.

Päivi Pylkkänen

Lisätietoa:

Pylkkänen & Skyttä 2016. Tienviittoja hoivamaatilatoimintaan: <http://www.helsinki.fi/ruralia/Tienviittoja%20hoivamaatilatoimintaan%20-opas.pdf>

<http://www.theseus.fi/handle/10024/123467>

5. Eläinavusteisuuden monet muodot: Green Care päivät 2015 Ypäjällä

Viidennet Green Care -päivät järjestettiin syyskuussa 2015 Ypäjän Hevosopistolla. Päivät saavuttivat suuren suosion, ja kaikkia halukkaita ei pystytty tilarajoitteiden vuoksi ottamaan mukaan. Ypäjän Hevosopistolle kokoontui parisensataa eläinavusteisuudesta kiinnostunutta kuulijaa.

Päivien teemalla Eläinavusteiset menetelmät hyvinvoinnin tukemisessa ja tapahtumapaikalla oli paljon yhtymäpintaa. Ypäjä tunnetaan hevosistaan ja opisto tasokkaasta ja monipuolisesta hevosalan koulutuksestaan. Hevosopisto sijaitsee paikalla, jossa hevosia on kasvatettu jo 1800-luvulla. Ypäjän hevosopisto on pohjoismaiden suurin hevosalan oppilaitos: ratsastusterapiakoulutusta on ollut tarjolla 1990-luvun puolesta välistä asti. Opistolla on myös vuosien kokemus sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennyskoulutuksen järjestämisestä.

Järjestelyistä vastasi Green Care Finland ry yhdessä Ypäjän hevosopiston, Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n, Sosiaalipedagogisen Hevostoitinnanyhdistyksen, Suomen Ratsastusterapeutit ry:n, Hippolis ry:n ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Mukana tapahtumassa ovat myös MTK, Ypäjän ja Forssan kunnat, Etelä-Suomen ProAgria/Maa- ja kotitalousnaiset sekä Sininauhaliitto ry.

Humisevan Harjun alpakkatila. Kuva: Carita Saarinen.

Eläinavusteisten menetelmien monipuolinen käyttö on viime vuosikymmeninä yleistynyt monilla eri sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatuksen osa-alueilla. Kuntoutusmuotona erityisesti ratsastusterapialla on pitkät, 1970-luvulla alkaneet perinteet. Ratsastusterapeutteja on Suomessa koulutettu Suomessa vuodesta 1988.

Ensimmäisenä aamupäivänä kokoonnuttiin Ypäjä-hallin maneesilla, jossa päivät avasi maaseutuyrittäjäyryysohjohtaja *Timo Sipilä* MTK:sta. Puhetta seurasi monipuolisesta käytettävyydestään tunnettujen suomenhevosten näytös, jonka järjesti Hevosopisto.

Loppupäivä oli varattu ihmisen ja eläimen välisten suhteiden tarkastelulle. Varsinainen ohjelma aloitettiin puheenvuoroilla, joissa asiantuntijat perehdyttivät yleisöä eläinten luontaiseen käyttäytymiseen. Eläintenkouluttaja *Tuire Kaimion* aiheena oli Eläin kuntoutustilanteessa, kehonkieli, ihmisen ja eläimen välinen suhde. Eläinlääkäri *Tuulia Appleby* esitelmöi Eläinten luontaisesta stressi- ja pelkoreaktiosta.

Iltapäivällä olivat vuorossa Parhaiden käytäntöjen työryhmät, joissa kuultiin eläinavusteisuuden soveltamisesta käytäntöön. Eläin tukena lasten kasvussa ja kuntoutuksessa -ryhmä vetivät sosiaalipedagogisen hevostoimintakoulutuksen opettaja ja Valmennuskeskus Loimihaan yrittäjä *Leena Kalalahti* ja sairaalakoulun erityisopettaja *Tapani Jokela*. Eläin ikäihmisten vierellä -ryhmä vetivät Tuulensuun palvelukeskuksen toiminnanjohtaja *Tiina Läksy* ja muisti- ja lähihoitaja *Elina Lukumies*.

Kuva: Anne Peltonen.

Pelkoreaktio

Infograafi: Tuulia Appleby.

Eläimet mielenterveystyössä -ryhmässä vetäjinä olivat koira-avusteisuutta työssään käyttävä toimintaterapeutti *Heidi Kihlström-Lehtonen*, Pollesta potkua ry:n yrittäjä *Ulla Linjama-Lehtinen* ja hevosavusteisuutta työssään käyttävä perhe- ja psykoterapeutti *Anne Peltonen*. Eläimet fysioterapiassa -ryhmässä vetäjinä olivat ratsastusterapeutti *Anne Rokka* ja koira-avusteisuutta työssään käyttävä fysioterapeutti *Mia Malmberg*.

Myöhemmin iltpäivällä ratsastuksen opettaja *Pirkko Herd* ja ratsastusterapeutti *Sanna Mattila-Rautiainen* demonstroivat hevoson kouluttamista terapiaan ja hevosavusteiseen toimintaan Haimi-hallissa.

Toisena päivänä luentosaliin oli koottu myös hanketori, johon saattoi tauoilla tutustua. Eläinavusteisten toimintatapojen käsittely laajeni sosiaali-

ja terveyspalveluiden järjestämiseen sekä eläinavusteisten ratkaisujen tulevaisuuteen.

Päivän avasi ja alan nykytilannetta kuvasi Green Care Finland ry:n puheenjohtaja ja Vihreä Veräjä -hankkeen vetäjä *Tuomo Salovuori*. *Ritva Michelsonin* Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistyksestä ja *Nona Borgströmin* Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:stä aamupäivän puheenvuorot liittyivät eläinavusteisuuden tulevaisuuteen.

Kuva: Katri Lehtola.

Dosentti *Markus J. Rantala* Turun yliopistosta kertoi puolestaan ympäristön vaikutuksista terveyteen evoluutiopsykologian näkökulmasta. Coloradon yliopiston tutkimuksissa oli saatu muun muassa selville, että mullassa oleva *Mycobacterium vaccae* -bakteeri vapauttaa ihmisessä serotoniinia, joka taas vähentää levottomuutta ja ahdistusta.

Green Care -päivät päättyivät paneelikeskusteluun, jossa mukana oli koiria työssään useiden vuosien ajan käyttänyt lastenpsykiatri *Kaija Ikäheimo*, Kaiturin tilan yrittäjä ja ympäristökasvattaja *Marjukka Kulmala*, päihdetyöntekijä *Reetta Ekström* ja perhetyöntekijä *Maiju Hämäläinen*. Il-tapäivän antia lisäsi kokemusasiantuntija kertomus sosiaalipedagogisen hevostoiminnan vaikutuksesta päihderiippuvuudesta toipumisessa. Panelistit pohtivat eläinavusteisen terapian ja toiminnan tarjonnan laajentamista ja kehittämistä ja vastasivat yleisön kysymyksiin.

Monia alan toimijoita tuntui kiinnostavan se, mitä reittiä asiakkaat ohjautuvat Green Care -palveluiden pariin, ja kuka maksaa palvelut. Kelan korvausten piiriin kuuluu fysioterapeutin antama ratsastusterapia, jonka suurimpia käyttäjäryhmiä ovat muun muassa CP-vammaiset ja MS-tautia sairastavat. Keskustelussa tuli esille valitettava tosiasia: moni eläinavusteinen kuntoutus jää usein vaille Kelan korvauksia.

Taina Lilja

Kuva: Maarit Aho.

Joskus miltei puhumattomat ihmiset innostuvat kertaamaan eläimiin liittyviä muistojaan

Ratsastusterapian ensimmäiset askeleet otettiin Suomessa 1970-luvulla. Nyt eläinavusteisten menetelmien käyttö on laajentunut monille eri sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatuksen osa-alueilla.

Asiakkaiden ohella eläinavusteisuudesta ovat hyötäneet myös työntekijät ja potilaiden omaiset. Yhteisiä ilon hetkiä on löydetty pienten asioiden äärellä. Erilaisten rajoitteiden merkitys vähenee, ja asukkaiden voimavarat vahvistuvat.

6. Pohjoisen Suomen aluetoiminta: omaehtoisuus ja erityispiirteet keskiössä

Pohjois-Suomen koordinaatioalue sisäl- si Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja La- pin maakunnat, joissa pitkät välimatkat alueiden sisällä ja niiden välillä tuovat haasteita henkilökohtaisille kohtaami- sille. Kohtaaminen useiden toimialojen yhdyspinnoilla on Green Care -toiminnan vahvuus, mutta samalla se asettaa haas- teita yhteistyökontaktien syntymiselle.

Kohtaamisten foorumit

Järjestetyt tapaamiset muodostivat yhteisen foo- rumin, jossa toisilleen ennen tuntemattomat tahot löysivät vertaistukea ja yhteistyömahdollisuuksia. Tapaamiset käynnistivät maakuntiin monialaisten Green Care -verkostojen rakentamisen.

Pohjois-Suomen alueella järjestettiin sekä valta- kunnalliset Green Care -päivät 2017 että maakun- nittaisia tapaamisia. Tapahtumat järjestettiin yh- teistyössä alueellisten hankkeiden ja organisaati- oiden kanssa. Yhteistoiminnan kautta saatiin sy- nergiahyötyjä tapaamisten sisältöihin sekä laa- jennettiin kontaktiverkostoja, joiden kautta luotiin uusia yhteyksiä alueen toimijoiden kesken.

Alueellisten verkostojen toiminnan tukemisek- si myös alueiden välisen vuorovaikutuksen jär- jestäminen on tärkeää. Tämä voi toteutua esimer- kiksi vertaistapaamisina ja yhdessä järjestettävi-

Humisevan Harjun alpakkatila. Kuva: Pauliina Luukinen.

en tapahtumien avulla. Lähellä sijaitsevat alueet hyötyvät toistensa menestyksestä, ymmärtävät toisiaan samankaltaisten toimintaympäristöjen vuoksi ja voivat tarjota vertaistukea kehittämisen haasteissa, joita kaikki kohtaavat ennemmin tai myöhemmin. Green Care -toiminnan kokonaiske-

hityksen etu on alueiden välisen yhteistyön ja tie- donvaihdon ylläpito ja edistäminen.

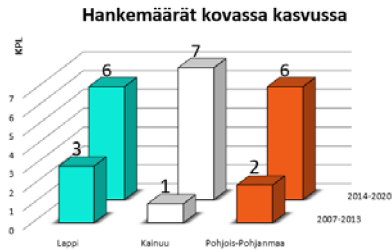
Green Care –hanketoiminta POHJOIS-SUOMI 2018

Sanna Vinblad 2018 ©

Green Care –
hankkeita:
• 2007-2013
ohjelmakau-
della 6 kpl.
• 2014 - 2020
ohjelmakau-
della 19 kpl.

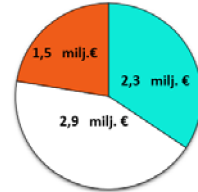

Green Care –hanketoiminta POHJOIS-SUOMI 2018

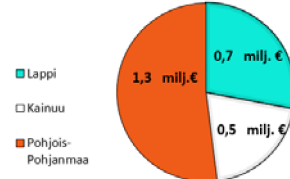

Sanna Vinblad 2018 ©

Green Care -hankkeiden
julkisenrahoitus ~ 6,7 milj. €

Hankkeet, joissa on osana Green Care
julkisenrahoitus ~ 2,5 milj. €

tiedot 2/2018

Omaehtoisuus kehittää ja vahvistaa alueita

Pohjois-Suomen aluekoordinoinnilla jalkautettiin laatutietoa ja tuettiin alueita löytämään omat tapansa toteuttaa verkostoitumista. Green Care -toiminnasta kiinnostuneita kannustettiin siirtymään alueensa kehittämiseen, ja muotoilemaan toiminnastaan oman maakuntansa tarpeita vastaavaa. Alueellisten tapaamisten kannustamana sekä Kainuuseen että Pohjois-Pohjanmaalle perustettiin Green Care -toimijaverkoston Facebook -ryhmät. Lapissa Facebook -ryhmä oli perustettu jo aikaisemmin. Yhteensä Pohjois-Suomen ryhmissä oli helmikuussa 2018 noin 600 jäsentä.

Eri alueet etenevät eri tahtia tarpeidensa ja voimavarojensa mukaan. Kehityksen alkuvaiheessa toiminnan vetäminen on usein muutamien henkilöiden vastuulla, mikä tekee verkostosta hauraan. Toiminnan laajentuessa on tärkeää varmistaa kaikkien kiinnostuneiden mahdollisuus osallistumiseen verkoston vahvistumiseksi ja jatkuvuuden turvaamiseksi.

Verkostoitumisen kautta Green Care -toiminnan vaikutus alueilla on kertautunut. Erilaisten teemaryhmien, yritystreffien, vierailujen ja muiden alueen omaa verkostoa vahvistavien kohtaamisten järjestäminen on jatkossakin tärkeää. Digitalisuus tuo uusia mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja toimijoiden vuorovaikutukseen. Näin pystytään pitämään toimijat tietoisina käynnissä olevasta toiminnasta ja mahdollistamaan etäosallis-

Green Care-hanketoiminta
Pohjois-Suomi 2018

Do we still have something to do?

**KOTI- JA KV-
MARKKINOILLE
PALVELUITA**

- # tuotteistamiseen Green Care -kriteerit
- # monialaiset liiketoimintamallit haltuun
- # tukipalveluita tarjolle
- # Green Care -menetelmät osaksi perustyötä

**BRÄNDI JA LAATU
VAHVAKSI**

- # käsitteet ja kriteerit selkeiksi
- # imagon tietoinen luominen
- # laatumerkit ja -työkirja tunnetuksi
- # tietoisuuden ja tiedon lisääminen

**OSAAMISTA
ALALLE JA ALALTA**

- # tietoa ja osaajia alalle ja alalta
- # koulutustoimijoiden verkostoituminen
- # koulutus- ja opinpolkujen luominen
- # profession pohjustaminen

**ROHKEITA
KOKEILUJA JA
UUSIA AVAUKSIA**

- # kannustusta kokeiluihin
- # parastamista
- # uusia toimijoita ja foorumeita
- # älykkäät ratkaisut käyttöön

(C) Sanna Vinblad 2018

Humisevan Harjun alpakkatila. Kuva: Carita Saarinen.

tuminen, vaikka lähiosallistuminen tapaamisiin ei onnistuisikaan. Sähköisten kanavien kautta myös kansalliset ja kansainväliset uudet innovaatiot ja käytänteet leviävät nopeasti eri alueiden hyödynnettäväksi.

Green Care -toiminnan kehittyminen ja jatkotarpeet

Toiminnan kehittymistä on tuettu sparraamalla Pohjois-Suomen Green Care -hankkeita eteen-

päin, sekä käymällä keskustelua Green Care -käsitteistä. Yhä edelleen on tarvetta hankkeiden tukemiselle ja sisältöjen koordinoinnille. Sen avulla voidaan välttää päällekkäisiä toimenpiteitä, taata alueiden tasavertainen kehittyminen ja ohjata resursseja tehokkaasti alueellisesti keskeisiin kehittämiskohteisiin.

Alueellisissa tapaamisissa kerättyjen tietojen välittämiseksi järjestettiin rahoittajille ja hanketoimijoille webinaarit. Tilaisuuksissa koottiin yhteen Pohjois-Suomen Green Care -tilannetta ja -kehit-

tämistarpeita, sekä edistettiin vuorovaikutteista tiedonvaihtoa.

Alueiden Green Care -yrittötoimintaa voidaan edelleen vahvistaa tuotteistamalla palveluja ja kehittämällä myyntikanavia. Näiden kautta yritys kentälle saadaan lisää konkreettisia esimerkkejä Green Care -liiketoiminnasta. Green Care -menetelmien laajempi käyttöönotto eri palveluissa kuten kuntoutuksessa, opetuksessa ja työtoiminnassa, nähtiin yhteisesti tärkeinä asioina kaikilla alueilla.

Alueellisia Green Care -aktivaattoreita kaivattiin avuksi palvelujen paketointiin ja rahoituksen hakemiseen liittyvissä asioissa. Tällaisten aktivaattoreiden roolina olisi edistää asioita, joihin yksittäisten yrittäjien voimavarat eivät riitä. Tällaisia tehtäviä ovat toimiminen alueen yhteisenä Green Care -kontaktipisteenä, verkostojen tukeminen sekä palveluiden kehittämisen ohjaaminen.

Kehittämisen- ja tutkimustoiminnalla on tärkeä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttamisen rooli. Vaikuttamisen keinoina ovat tutkimustiedon esiintuominen, Green Care -toiminnan hyötyjen konkretisointi ja Green Care -yrittötoiminnan vahvistaminen. Aluekehitystä ja toimialojen kehitystä ohjataan muun muassa strategioilla, joissa Green Care on nostettu esiin, kuten Kainuun maakunta-ohjelma.

Reeta Sipola ja Sanna Vinblad

7. Hankeyhteistyö Green Care Finland ry:n Itä-Suomen alueyhdistyksen perustana

Muutos kertoo tarpeesta vastata ympärillämme oleviin haasteisiin. Näin on myös käsillä olevan sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksen kohdalla. Ongelmien ratkaisu vaatii, että yhteiskuntarakenteitamme ajatellaan uudella tavalla. Muutoksessa piilee aina mahdollisuus: mahdollisuus uudistua ja löytää uusia kestävämpiä ratkaisuja. Voidaan kysyä, miten tämä liittyy Green Care -toimintaan ja sen kehittämiseen?

Muutos antaa Green Care -toiminnalle mahdollisuuden nousta esiin osana hyvää tulevaisuutta. Itä-Suomessa on vahva näkemys siitä, miten luonnon uudenlaisella käytöllä voidaan lisätä alueen maakuntien hyvinvointia ja kehittää ekosysteemipalveluihin liitettäviä Green Care -palvelumarkkinoita.

Alueelle on syntynyt sosiaali- ja terveys-, kasvat- ja matkailualan toimijoiden kesken vahva tahtotila verkostoitua ja synnyttää uutta palvelurakennetta niin kuntasektorin kuin yksityisenkin palvelusektorin suuntaan. Vuonna 2015 Itä-Suomeen perustetun Green Care -alueyhdistyksen tavoitteena on ollut järjestäytyneen verkoston avulla edistää luontolähtöisten palvelujen ja toimintamallien näkyvyyttä tulevaisuuden kunnissa, maakunnissa ja terveysmatkailun markkinoilla.

Sipoon seniorikeskus. Kuva: Antti Lemetyinen.

Aika on ollut otollinen tuoreelle Green Care -alueyhdistykselle. Verkostotoiminnan kautta se on kyennyt yhdistämään palveluntuottajia, asiakkaita, ostajatahoja sekä kouluttajia ja kehittäjiä. Alueellinen yhdistystoiminta on mahdollistanut kehittämislle klusterialustan. Sen avulla voidaan tuottaa käytännön pilotteja poikkisektorisesta palvelumuotoilusta eri kohderyhmille; testata uudenlaista asiakasohjausmallia kuntasektorin ja eri viranomaistahojen kesken; sekä kerätä

tutkittua näyttöä Green Care -palvelujen hyödyistä niin yksilön kuin yhteiskunnankin näkökulmasta.

Hankkeiden merkitys tämän kehitystyön etenemisessä on elintärkeä. Itä-Suomen Green Care -alueyhdistyksen kehittämistoiminnassa onkin ollut tarkoituksena hyödyntää laaja-alaisesti niin valtakunnallisia kuin paikallisiakin Green Care -hankkeita. Tiivis yhteistyö valtakunnallisen Green Care -koordinaatiohankkeen ja Pohjois-Karja-

lan Green Care – Green Karelia –hankkeen kanssa on tuottanut merkittäviä avauksia Itä-Suomen alueelle. Laatu ja kyky osoittaa palvelun kustannustehokkuus ovat korostumassa yhä voimakkaammin sosiaali- ja terveyspalveluiden kilpailutuksissa sekä hyvinvointi- ja matkailualalla.

Yksi merkittävimmistä avauksista on ollut Green Care -koordinaatiohankkeen aikaansaama Green Care -laatumerkin käyttöönotto. Laatumerkkien merkityksenä on, että niiden avulla luontoperustaiset palvelut voidaan saada osaksi tunnistettua hyvinvointi- ja kasvatustalouden palvelujärjestelmää. Lisäksi ne edistävät markkinointia ja palveluiden näkyvyyttä. Laadun kehittämiseen liittyen on eri hankkeiden yhteistyönä tuotettua koulutusta Itä-Suomen Green Care -palveluntuottajien käyttöön. Laatutyökirjan ja laatumerkkien myötä Green Care -palvelujen asiakaslähtöisyys ja tavoitteellisuus on avattu, ammatillisuus ja osaamisvaatimukset kuvattu sekä vastuullisuuden sisältö on jäsenelty. Ennen kaikkea on pyritty tuomaan esiin, miten niiden tulisi näkyä erilaisille asiakasryhmille suunnatuissa erityyppisissä luontoperustaisissa palveluissa

Tavoitteena on ollut käytännön toiminnan kehittäminen sekä asiakasohjaukseen vaikuttaminen, mutta myös tietoisuuden lisääminen luontoperustaisien palveluiden mahdollisuuksista. Itä-Suomen Green Care -alueyhdistystoiminnan ja sen yhteistyöverkoston avulla on kyetty tunnistamaan paikallisen osaamisen painopisteitä sekä luomaan keinoja tietoisuuden levittämiseksi palvelujen ostaja- ja asiakasrajapinnoille.

Paikallishankkeiden ja alueyhdistyksen yritysjäsenten kesken on tuotettu monialaisia konkreettisia pilotteja niin matkailu-, kasvatustalouden kuin sosiaali- ja terveyspalveluille. Kokeilut ovat vahvistaneet toimijoille uusia kasvupolkuja LuontoHoivan ja LuontoVoiman palvelumuotojen suuntaan. Monen toimijan kohdalla kyseessä on ollut useiden vuosien työkokemus luonto- tai eläinavusteisten palveluiden tuottamisesta, mutta vasta tutkimustietoon pohjautuvan Green Care -käsitteen kautta se on saavuttanut uutta nostetta niin asiakkaiden, palvelunostajien kuin palveluntuottajienkin keskuudessa.

Green Care -palvelujen kehittymisen kannalta suurimpia onnistumisia Itä-Suomen maakunnissa on

Sipoon seniorikeskus. Kuva: Antti Lemetyinen.

ollut se, että julkinen sektori on alkanut kiinnostua yhteistyöstä Green Care -yritysten kanssa. Julkinen sektori on erityisen kiinnostunut maatalouden toteutettavista terapeuttisista tai kuntouttavista työtoiminnoista eri asiakasryhmille, luontoperustaisista ikäihmisten päivätoiminnoista, sekä sosiaalisesta kuntoutuksesta osana maahanmuuttajien kotoutusohjelmia. Lisäksi on pystytty vastaamaan kasvavaan kiinnostukseen luontoperustaisien palvelusektorin muodostamista kohtaan, sekä tässä vaadittaviin osaamistarpeisiin. Alueelle on muodostunut vahvaa Green Care -koulutusosaamista, kun useat korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset ovat huomioineet Green Care -viitekehityksen osana sosiaali-, terveys-, kasvatustalouden ja matkailualan perusopintoja.

Green Care -kehitysaskelien osalta olemme Itä-Suomessa oikealla tiellä, hyvin eväin ja osavalla joukolla. Alueyhdistyksen perustamiskokouksessa määrittelimme toimintaamme johdattelevan vision: ”10 vuoden päästä Itä-Suomessa luontoyhteys ja maakunnallinen kulttuurihistoria on uudelleen löydetty ja niitä hyödynnetään yhteiskunnalliseen hyvinvointiin.” Tämä edellyttää, että tulevaisuudessa pyrimme suuntaamaan kehittämistyön yhä enemmän käytäntöön ja autenttisiin luontoympäristöihin. Kokemus ja toiminta tuottavat tietoa. Tieto auttaa jäsentämään kokemuksellisuutta ja toiminnassa havaittuja tuloksia, ja mahdollistaa niiden hyödyntämisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Teemu Peuraniemi

8. Mitä opittiin GreenCareLabin kokeilutoiminnasta?

GreenCareLab -hankkeen yhtenä ulottuvuutena oli Green Care -yrittäjyyden kokeilutoiminnan kehittäminen. Avoimeen LivingLab -toimintamalliin perustuvan käytännön kokeilutoiminnan koordinointi ja GreenCareLab -toimintamallin kehittäminen olivat Hämeen ammattikorkeakoulun vastuulla.

Tässä osatoteutuksessa ensisijaisena kohderyhmänä olivat Green Care -yrittäjyyttä suunnittelevat henkilöt. Voidakseen osallistua kokeilutoimintaan, yrittäjyyttä suunnittelevalta henkilöltä, kokeilijalta, ei vaadittu loppuun saakka hiottua liikeideaa tai kirjoitettua liiketoimintasuunnitelmaa. Riitti, että kokeilijalla oli selkeä visio siitä, millaisen yrityksen hän olisi valmis perustamaan ja millaisia palveluja tuottamaan.

Jokainen hankkeessa toteutettu kokeilu oli oma räätälöity kokonaisuutensa. Kokeilu lähti liikkeelle kokeilijasta itsestään. Hänen kiinnostuksensa ja kokemuksensa Green Care -toiminnasta määrittivät sen, suuntautuiko kokeilutoiminta vihreän hoivan vai vihreän voiman palveluihin. Kokeiluissa ja palvelua kehittämässä olivat aina mukana oikeat asiakkaat, eli se kohderyhmä, jolle palvelu oli ajateltu suunnata. Lisäksi jokaiselle kokeilijalle etsittiin oma yritysmentori. Yritysmentoriksi etsittiin henkilö, jolla on jo useamman vuoden kokemus yrittäjänä samalta Green Care -toiminnan teema-alueelta kokeilun kanssa. Kokeiluja toteu-

Tonttulan viherkatto. Kuva: Sanna Vinblad.

tettiin maatilalla, puutarhassa, luontoympäristössä sekä eläinavusteisesti.

Kokeilemalla kehittäen

Yrittäjyyttä suunnittelevilla oli mahdollisuus kokeilla ideoita omassa ympäristössään, kuten maatilalla, tai sitten mentoriyrittäjän luona, esimerkiksi kaupunki ympäristössä sijaitsevassa

hoivakodissa. Kokeilu saattoi tapahtua myös luontoympäristössä tai asiakkaiden luona.

Kolme toteutuskertaa samojen osallistujien kanssa samassa toimintaympäristössä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Kokeiluprosessi eteni siten, että ensimmäisen kokeilukerran jälkeen tuli kehittämisvaihe, missä osallistujilta kerättyä palautetta analysoitiin ja palvelua muotoiltiin uudelleen saadun palautteen perusteella toiseen kokeilukertaan ja niin edelleen.

Lähes kaikissa kokeiluissa osallistuvat henkilöt olivat julkisen sektorin asiakkaita. Näin myös julkisen sektorin toimijat osallistuivat palvelun yhteiskehittelyyn. Heidän ymmärryksensä siitä, mitä Green Care -palvelut voivat tarjota asiakkaille, lisääntyi ja samalla yrittäjyyttä suunnittelevalle kirjastuivat erilaiset julkisen sektorin ostopolut.

Kokeilut mahdollistivat kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen sekä vuoropuhelun keskeisten alan kehittämiseen vaikuttavien toimijoiden, kuten palveluiden käyttäjien, palveluntuottajien, kuntatoimijoiden ja päättäjien kesken. Siten kokeilutoiminnalla voidaan vaikuttaa maaseudun elinvoimaisuuden ja toimivien palveluiden kehittämiseen.

Kokeilu on oppimisprosessi

Kehittämävaiheessa yritysmentorin rooli on merkittävä. Mentoroinnissa jaettiin paljon hiljaista tietoa. Useasti mentori oli myös mukana kokeilukerroilla ja kokeilijat kertoivat, että siitä oli hyötyä, koska kokemuksellinen oppi selkiytti monia asiakastilanteita.

Kehittämisprosessi osoitti yrittäjyyttä suunnittelevalle, kuinka tärkeää on kokeillun palvelun dokumentointi ja asiakaspalautteen kerääminen. Kokeilujen dokumentoinnin avuksi hankkeessa kehitettiin toimintakortteja, kokeilijalle ja mentorille omansa. Käytettävä palautemenetelmä määräytyi osallistujien mukaan. Käytössä oli kuvakortteja, piirtämistä sekä keskusteluja. Kokeilut osoitti-

vat, että palautetta tulee kerätä jatkuvan arvioinnin periaatteella. Myös se, kuinka kokeilujen aikana kerättyä asiakaspalautetta voisi hyödyntää referenssinä tulevan yrityksen markkinoinnissa, jäi mietityttämään kokeilijoita.

Kokeilut ovat tuottaneet kokeilijalle tietoa siitä, mitä yrittäjäksi aikovan pitää selvittää jatkossa. Kokeilutoiminta on konkretisoinut kysymyksiä ja osoittanut käytännössä, mikä yritystoiminnassa voi toimia ja mikä ei.

Kokeilijoille heräsi kokeilujen aikana samantyyppisiä kysymyksiä, jotka teemoiteltiin ja niiden pohjalta hankkeessa on järjestetty miniseminaareja. Aiheina ovat olleet uudenlaiset liiketoimintamallit, vihreän hoivan pätevyysvaatimukset ja vaakuutukset sekä sopimusoikeudelliset asiat. Koska hankealue on laaja, miniseminaarit toteutettiin LiveStream-lähetyksinä ja ne ovat katsottavissa hankkeen kotisivuilta osoitteesta www.tts.fi/greencare.

Hankkeen toteutus

Hanketta koordinoi Työtehoseura ry. Se toteuttaa hankkeen yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun ja ProAgria Etelä-Suomen kanssa. Hanke on kolmivuotinen, se alkoi vuoden 2016 alussa ja päättyy 2018 vuoden lopussa.

GreenCareLab -hanketta rahoittivat Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma sekä Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pirkanmaan ja Uuden-

Kuva: Maarit Aho.

maan ELY-keskukset. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä yritysten, julkisten organisaatioiden ja kolmannen sektorin kesken, sekä valtakunnallisen Green Care -koordinaatiohankkeen kanssa. Toiminta-alueena oli koko Etelä-Suomi (Häme, Kaakkois-Suomi, Pirkanmaa ja Uusimaa).

Sari Rämö

9. Kehittämishankkeilla on paikkansa, mutta miten paikataan aukkoja?

Green Care -toimintatapaa voidaan luonnehtia uusvanhaksi. Jo pitkään luontoa on hyödynnetty osana ihmisten hyvinvointia asiaa sen kummemmin pohtimatta. Green Care -termin käytön myötä luonnon hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on tullut yhä tavoitteellisempaa ja tietoisempaa. Käsite esiteltiin Suomessa runsas kymmenen vuotta sitten, vuonna 2006. Esittelyn tekivät tutkijat ja kehittäjät, jotka ”toivat” termin Keski-Euroopasta. Termi on siis edelleen suhteellisen uusi ja se on yhä monille tahoille vieras.

Koska Green Care -toimintatapa on nykytuotantona uusi, on ollut tarve tehdä sitä tunnetuksi erilaisilla yleisillä kehittämis- ja tiedotushankkeilla. Eri alueilla Green Care -toiminnan kehittäminen on lähtenyt käyntiin esiselvitys- ja tiedonvälityshankkeiden myötä. Yleisten hankkeiden avulla on saatu näkyvyyttä, ja luotu markkinoita alan yritys-toiminnalle. Kun mahdollisuuksista ja toiminnan hyödyistä on tietoa, alan palveluja osataan kysyä, mikä on edellytys markkinoiden syntymiselle. Kyse on siis ollut myös uuden markkinakategorian luomisesta. Toisin kuin jotkin muut palvelumuodot, joita on tehty tunnetuksi ja kehitetty jo vuosikymmeniä, on Green Care -toiminnan kehittäminen yhä hyvin nuorta. Tämä pitää ottaa huomioon kehittämistoimintaa suunniteltaessa ja arvioitaessa.

Heiskalan Hoppalassa. Kuva: Korpilumo.

Näkyvyyden saavuttaminen toimialan sisällä ei ole tuottanut ongelmia. Hankalampaa on ollut viestiä muille sektoreille, kuten julkisten hyvinvointipalveluiden hallintoon sekä mahdollisille ostajatahoille. Toki realistisesti ajatellen yksittäiselle alueelliselle tiedotushankkeelle ei kovin suurta tavoitetta tämän suhteen voi asettaakaan. Uusien ajatusten juurtuminen vie aikaa. Onkin tär-

keää tuoda alaa yhtenäisesti esille pidemmällä aikajänteellä, myös aluetasolla.

Green Care -toiminnan kulmakiviksi on nostettu toiminnan tavoitteellisuus, ammatillisuus ja vastuullisuus. Ammatillisuus tarkoittaa riittävää osaamista ja osaamisen kehittämistä. Kansallisella toisen asteen koulutushankkeella on luotu yh-

tenäistä sisältöä alan koulutukselle. Tärkeää olisi saada lisää osajia alalle pitkällä tähtäimellä. Alan koulutuksen tasaisemman laadun takaamiseksi koulutussisältöjen harmonisointi on keskeistä. Myös kouluttajien osaamiseen on kiinnitettävä suurempaa huomiota.

Jotta tiedotushankkeiden tekemä työ pystyttäisiin täysimääräisesti hyödyntämään, olisi tärkeää pystyä tarjoamaan myös nopeasti toteutettavia toimenpiteitä, joilla ala kehittyisi laadukkaasti. Kun tiedotushankkeet ovat innostaneet yrittäjiä Green Care -toimintatapaan, pitäisi pystyä vastaamaan myös heidän tieto- ja osaamistarpeisiinsa monenlaisin keinoin.

Kovaa kysyntää on juuri nyt erilaisille koulutuksille koskien luontolähtöisiä toimintatapoja ja menetelmiä sekä niiden soveltamista. Näiden avulla pystyttäisiin tarjoamaan yrityksille eväitä tuotekehityksen tueksi, sekä samalla myös julkisen ja kolmannen sektorin palveluottajille mahdollisuuksia ottaa Green Care -menetelmiä osaksi toimintaansa.

Monet yleiset kehittämishankkeet ovat toteuttaneet tietoiskutyypisesti tilaisuuksia Green Care -menetelmiin liittyen. Tämän tyyppisten infotilaisuuksien sisältö on kuitenkin melko niukkaa ja pinnallistakin. Jotta alan kehittyisi, palveluntuottajien tulisi päästä syvällisesti perehtymään erilaisiin luontoperustaisiin toimintatapoihin ja menetelmiin. He tarvitsisivat tietoa siitä, mihin toimintatavat ja menetelmät perustuvat, mitä niillä ta-

voitellaan ja miten niitä voi soveltaa omaan toimintaan ja omien asiakasryhmien tarpeisiin. Jos luontoperustainen menetelmäosaaminen on hataraa, on vaikeaa toimia ammattimaisesti. Tällä taas saattaa olla imagohaittoja koko alalle.

Green Care -yrittäjyyden todellinen laajeneminen on vasta alkamassa. Olemassa olevat yritykset ovat ottaneet Green Care -toimintatapoja yhä enemmän mukaan tuotteisiinsa sekä kehittäneet uusia tuotteita. Uusien yritysten määrää voidaan pitää melko suurena verrattuna monelle muulle alalle. Kehittämistoiminnalla pitäisi pystyä tukemaan uuden yritystoiminnan syntymistä sekä uusia yrityksiä niiden alkutaipaleella.

Uudet yritykset ovat usein mikroyrityksiä. Sote/maku-uudistuksen myötä niiden markkinatilanne saattaa olla osittain avoin ja tuotekehitys vasta alussa. Liikkeelle lähdetään varovaisesti. Maa-seuturahaston uusi rahoitusmuoto yritysryhmähanke, on mielenkiintoinen työkalu olemassa olevien yritysten yhteistyön edistämiseksi. Malli on kuitenkin haastava, mikäli alan yritykset ovat vasta suunnitteilla tai juuri aloittaneet. Yritykseltä vaadittavat investoinnit voivat tuntua liian suurilta aloittavalle yritykselle. Yritysryhmähankkeet eivät myöskään synny itsestään, vaan niiden alkuun saattaminen vaatii aikaa ja rahaa. Myös tämän kehittämistyön tukemiseen pitäisi pystyä satsaamaan. Joillakin alueilla näitä satsauksia on jo tehty ja lupaavia yritysryhmähankkeita on toteutettu.

Green Care -toiminnan käynnistäminen vaatii kokeiluja. Pelkkien hyvien esimerkkien tuominen toimijoiden tietoisuuteen ei välttämättä johda käytännön palveluihin. Olisikin tärkeää aktivoida toimijoita kokeilemaan ja testaamaan erilaisia toimintamalleja ja niiden sopivuutta omalle alueelle, tietyille kohderyhmälle sekä omalle osaamisalueelle. Kokeiluiden laajuus voi vaihdella. Aina ei tarvitse lähteä laajamittaiseen pilotointiin vaan pienempikin demonstraatio voi riittää. Olisi kuitenkin järkevää pyrkiä kokeiluihin, joilla on realistisia mahdollisuuksia jatkaa toimintaa myös kokeiluvaiheen jälkeen.

Kehittämistoimintaa yritysten prosessikaavioissa kuvataan usein ympyränä. Korostetaan jatkuvaa parantamisen ja kehittämisen merkitystä. Myös Green Care -toiminnan osalta, etenkin alan ollessa vielä nuorta, jatkuva parantaminen vie eteenpäin. Tunnettuuden lisääminen on keskeistä markkinoiden luomisessa. Toisaalta tuotekehitystä ja uutta yrittäjyyttä pitää pystyä tukemaan, jotta kysynnän lisääntymiseen voidaan vastata. Kehittäminen on kokonaisuus, ei joukko toisistaan irrallisia toimenpiteitä. Jatkuvan parantamisen kehä voisi olla myös hanketoiminnan kehittymistä ja matkaa edistävä metafora.

Anne Matilainen

10. Miten rakennettiin Green Care Merikarvia -yhtymähanke?

Yhtymähanke Green Care Merikarvia (2017–2018) koottiin Satakunnan Ammattikorkeakoulun hallinnoiman *Green Care -tiedonvälityshanke Satakunnassa* (2015–2018) toimenpiteenä. Yhtymä koostui neljä merikarvalaisesta matkailuyrityksestä, jonka tavoitteina on osaamisen lisääminen, uusien Green Care -palveluiden kehittäminen sekä markkinointiviestinä.

Yhtymähankkeen aloittamista edelsi tässä tapauksessa maakunnan kehittäjätahojen yhteiset viestintäponnistelut. Satakunnan ammattikorkeakoulu (SAMK), alueen Leader-ryhmät ja ProAgria Länsi-Suomi toteuttivat eri puolilla Satakuntaa lukuisia yhteisiä infoilaisuuksia. Infojen yhteydessä toteutettiin myös vapaamuotoinen keskustelutilaisuus ja työpaja yritysten kehittämistavoitteiden tunnistamiseksi sekä ryhmien kokoamiseksi. Green Care Merikarvia -ryhmän kokoava voima oli loppujen lopuksi yksi infoihin osallistunut yrittäjä, joka osasi innostaa entuudestaan tuntemansa yrittäjät mukaan. Tiedonvälityshanke toimenpiteet ja resurssit olivat kuitenkin ratkaiseva tekijä siinä, että yhtymän kokoaminen ja käynnistyminen olivat mahdollista. Oli tärkeää, että valmistelijalla oli aikaa hankevalmisteluun.

Green Care Merikarvia -hankkeen valmistelutyöstä kertyi paljon kokemuksia tulevia yhtymähankkeita ajatellen. Yhtymähankkeen val-

Kuva: Satu Kumpulainen.

misteluvaihe on erittäin dynaaminen ja aikaa vievä prosessi: yrittäjiä jää pois, uusia tulee tilalle, tavoitteet ja toimenpiteet hakevat muotoaan. Näin myös Green Care Merikarviassa ja esimerkiksi viimeisiä hankehakemusasiakirjojen allekirjoituksia otettiin vastaan epätyypillisessä paikassa

epätyypilliseen aikaan. Hankevalmistelijan tulee myös puhua ”samaa kieltä” yrittäjien kanssa, osata haastaa ja tukea heitä. Green Care Merikarvia -hankkeessa selkeä, kaikille avoin excel-taulukko osoittautuikin korvaamattomaksi työkaluksi.

Yritysryhmähankkeen valmistelijan tulee myös osata tukea luottamuksen rakentumista osapuolten välille ja hänen tulee varata aikaa vaikeidenkin asioiden käsittelyyn. Talous- ja sopimusasioista on keskusteltava avoimesti ja yksityiskohtia on tarkistettava. Kaikki mahdolliset tulevaisuuden vaihtoehdot on yritettävä ennakoida, esimerkiksi se, miten yhteiset maksut hoidetaan, jos yksi ryhmän yritys lopettaa toimintansa hankkeen aikana. Myös yritysten tukikelpoisuus pitää tarkistaa riittävän ajoissa. Valmistelijalta vaaditaan erinomaisia vuorovaikutustaitoja, koska esille voi nousta kipeitä asioita. Tämänkin hankkeen valmisteluvaiheessa kokoonnuttiin useita kertoja

keskustelemaan kiireettömästi asioista joko yrittäjien luona tai kunnantalolla.

Tärkeitä kysymyksiä ovat, miten päätökset tehdään ryhmässä ja mistä ostopalvelut, esimerkiksi mainostoimistopalvelut, hankitaan. Hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseksi pelisäännöt täytyy määritellä ja vastuut jakaa: aktiivisimman yrittäjän ei kuulu tehdä kaikkea yksin. Aikataulutuksesta sekä siitä, kuinka paljon yrittäjät pystyvät panostamaan kehittämistyöhön, tulee keskustella suunniteluvaiheessa. Ryhmästä ja hankkeesta saa hyötyä juuri sen verran kuin yrittäjä itse niihin panostaa.

Kannattaa myös pohtia miten tavoitteiden saavuttamista ja hankkeen vaikuttavuutta arvioidaan.

Yrityksillä on usein myös kiire päästä aloittamaan, ja rahoituspäätöksen jälkeen saatetaan tunnistaa heti muutostarpeita hankesuunnitelmaan. Siksi sekä lyhyen että pitkän aikavälin kehittämistavoitteiden määrittely tulee tehdä huolella valmisteluvaiheessa. Yritysryhmähankkeen valmistelu haastaa sekä yrittäjät että valmistelijan pohtimaan syvällisesti sitä, mitä tavoitteita yritystoiminnalle halutaan asettaa, ja miten ne voidaan saavuttaa. Valmistelija myös kartoittaa ja esittelee erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja ja toimenpide-ehdotuksia ryhmälle, kuten tässä tapauksessa etsi opintomatkan vierailukohteet omien verkostojensa avulla. Valmistelija usein myös kommunikoi rahoittajan edustajien kanssa hankkeen toimenpiteiden rahoituskelpoisuudesta

Valmistelijalta vaaditaan paljon, eikä valmistelutyötä kannatakaan tehdä yksin yritysryhmän kanssa, vaan mukaan on saatava kehittäjätohojen ja sidosryhmien edustajia. Green Care Merikarvia -hankkeen valmistelussa paikallisella ProAgrian yritysneuvojalla oli merkittävä rooli: hän tunsu yritykset ja niiden talouden. Lisäksi Merikarvian kunnan kehittämispäällikön ja Merikarvian matkailu ry:n edustajan osallistuminen valmisteluun tuki ja innosti prosessin läpiviemisessä.

Jaana Ruoho

Lisätietoja: Ryhmän Facebook-sivu:
<https://www.facebook.com/Greencaremerikarvia/>

Kuva: Maarit Aho.

11. Tutkimustietoa ja käytännön esimerkkejä pohjoismaisesta seminaarista

Norjan Kristinasandissa lokakuussa 2017 järjestetyssä seminaarissa pureuduttiin Green Care -toiminnan tutkimukseen Euroopassa. Tutkimustietoa havainnollistettiin käytännön esimerkein, ja osallistujina oli runsaasti Green Care -palveluja tuottavia yrittäjiä. Norjan *In på tunet* -verkosto on erikoistunut maatalo-avusteiseen Green Care -toimintaan, jossa käytetään erityisen paljon eläinavusteisuutta.

Bjarne O. Braastad Norjan ympäristö- ja biotieteiden yliopistosta esitteli eläinten käyttäytymistieteen näkökulmasta kriteerejä, joilla eläimen hyvinvointia voidaan arvioida. Näitä ovat luottavaisuus ja leikkisyys, positiiviset ilmeet ja liikkeet sekä sosiaalinen kontakti ihmisiin.

Keskeistä Green Care -toiminnassa on taito valita oikea eläinlaji ja oikeat yksilöt erilaisiin eläinavusteisiin toimintoihin. Tällaisina valintakriteereinä Braastad esitteli amerikkalaista mallia:

1. Luotettavuus - toistaa käytöksen samantyyppisellä erilaisten asiakkaiden kanssa
2. Ennustettavuus
3. Kontrolloitu - käyttäytyminen voidaan keskeyttää, korjata ja uudelleen ohjata
4. Sopivuus - palvelee toiminnan tarkoitusta ja tavoitetta
5. Luottamusta herättävä - herättää luottamusta ja viehättää asiakasta

Kuva: Maija Lipponen.

Erityisen tärkeää oikean eläimen valinta on, kun toimitaan vaativan asiakasryhmän kuten psyykkisesti sairaiden kanssa. On varmistettava, että asiakkaat pystyvät toimimaan eläimen kanssa vahingoittamatta sitä.

Sara Karlsson Ruotsin terapiakoirakoulutusorganisaatiosta on saanut hyviä tuloksia lukukoiratoiminnasta lasten kanssa. Hän kuvaa toimintaansa työparitoiminnaksi. Koiran soveltuvuus testataan sekä koiran isännän että lapsiryhmän kanssa ennen toiminnan aloittamista. Lukukoiran tulee sallia lapsiasiakkailtaan voimakkaitakin hellydenosoituksia.

Berit Johannesen Agderin yliopistosta Ruotsista on puolestaan tutkinut koirien käyttöä vanhuspalvelutaloissa. Hoitohenkilökunnan haastattelujen ja videotallenteiden perusteella asukkaiden elämään palvelutalossa oli tullut aikaisempaa enemmän iloa ja naurua sekä sanallista ilmaisua ja katsekontaktia. Eläimet rauhoittivat ja toivat eletyn elämän muistoja mieleen. Vanhukset saivat koiran kanssa myös kaipaamaansa fyysistä kosketusta. Tutkija piti tärkeimpänä osoituksena toiminnan hyvinvointivaikutuksesta kuitenkin asiakkaiden sitoutumista. Koiraa odotettiin, tultiin pai-

kalle, viihdyttiin ja jälkikäteen keskusteltiin siitä, mitä kaikkea koiran kanssa oli tehty.

Jan Hassink Wageningen yliopistosta Hollannista on kartoittanut Green Care -tutkimuksen tilannetta globaalisti. Hän piti tutkimuksen haasteena, mutta samalla rikkautena, toiminnan monipuolisuutta. Esimerkkinä hyötyjen monimuotoisuudesta hän esitteli hoivamaatalouden merkityksiä: asiakasryhmille voimaantumista, terapiaa ja hyvinvointia, maataloille tuloja, kaupunki-maaseutu-vuorovaikutusta, maaseutumaiseman säilymistä, maaseudun elinvoimaa sekä uusia innovaatioita ja yhteyksiä maatalouteen, terveydenhoitoon ja sosiaalityöhön.

Hassink on luokitellut hoivamaatilatoimintaa asiakasryhmittäin. Sekä ohjaus, aktiviteetit että ympäristö pitää suunnitella asiakasryhmän tarpeiden pohjalta. Esimerkiksi nuorten kohdalla maatilayrittäjä ja hänen koko perheensä toimivat vahvana roolimallina ja nuori voi tehdä normaaleja ti-

Stall Falisa, Tessa Turtonen. Kuva: Pia Bobacka.

Stall Falisa, Tessa Turtonen. Kuva: Pia Bobacka.

lan töitä oppien vastuullisuutta ja työn merkitystä. Myös asiakasryhmien sekoittaminen on joskus tarkoituksenmukaista. Hassink ehdotti Green Care-toimijoille toiminnan eri muotojen ennakkoluulotonta yhdistelemistä laajemman vaikuttavuuden aikaansaamiseksi sekä terveydenhoitoalalla, sosiaalityössä, työhyvinvointipalveluissa että yhteiskunnissamme laajemmin.

Menetelmissä ja mittareissa on vielä kehitettävää, ja uudenlaisia välineitä tarvitaan tutkimustiedon keräämiseksi. Hollannissa tähän tarkoitukseen on kehitetty MEDLO - arkielämän seuranta- ja tallennuslaite.

Marita Mattila

Kaikki seminaarin materiaalit löytyvät englanninkielisinä [täältä](#).

12. Miten suomalainen Green Care -käsite asettuu kansainväliseen kontekstiin?

Suomalaisen Green Care -termin tausta on eurooppalainen. Useimmissa Euroopan maissa ei omalla kielellä puhuttaessa käytetä toimintatavan nimenä englanninkielistä versioita Green Care, kuten meillä, vaan paikalliskielisiä termejä. Myös Suomessa käytetään yhä useammin suomenkielisiä termejä LuontoHoiva ja LuontoVoima.

Eri maissa käytössä olevien luontolähtöisten menetelmien muodot ja painopisteet vaihtelevat riippuen maiden yhteiskuntarakenteista, lainsäädännöstä, sosiaalipalveluiden järjestämistavoista, luontoalueiden käytön rajoitteista ja kulttuurista. Kaikkialla Green Care -käsite ("vihreä hoiva") ei ole lainkaan vakiintunut, vaikka luontolähtöisiä menetelmiä käytetäänkin hyvinvointipalveluissa monin eri tavoin. Lisäksi Green Caren rinnalla käytetään muita termejä, kuten Care farming tai Social farming (nämäkin yleensä paikalliskielisinä termiversioina) tai mitään erityistä termiä ei käytetä lainkaan, vaan puhutaan eri tavoin luontoa hyödyntävistä hyvinvointi-, virkistys- ja kasvatuspalveluista.

Alankomaissa on tietyvästi käytetty jo 1970-luvulla Care farm -termiä ("hoivamaatila"), koskien maatiloja, jotka tuottivat myös sosiaalipalveluja. Italiassa ensimmäiset Social farming -kokeilut ("yhteisöllinen maatila"), jotka tuottivat so-

Kuva: Maarit Aho.

siaalipalveluja vammaisille, ikäihmiselle, lapsille tai työllistivät osatyökykyisiä, ajoittuvat myös 1970-luvulle, jolloin Italian valtio ei pystynyt tuottamaan riittävästi sosiaalipalveluja näille ryhmille.

Alankomaissa (Zorglandbouw), Norjassa (In på tunet) ja Belgian Flandersissa (Groene zorg) toi-

mintaa kuvaa parhaiten Care farm -termi ("hoivamaatila"), sillä näissä maissa palvelut tarjotaan useimmiten maatilaympäristössä maanviljelijäparin toimesta, ja toimintaa ohjaa, valvoo ja josakin määrin myös tukee valtio. Ruotsissa käsite (Grön Omsorg) on tullut niin ikään tunnetuksi lähinnä maataloustuottajien tuottamina palveluina.

Italiassa (Agricoltura Sociale), Portugalissa (Agricoltura Social), Saksassa ja Itävallassa (Soziale Landwirtschaft) Social farming -termikään-
nöstön käyttö on yleisempää kuin Green Care -käännöstermin. Italiassa toiminta painottuu heikompiosais-
ten auttamiseen, vapaaehtoistyöhön ja sosiaalisten osuuskuntien toiminta-
taan maatilaympäristöissä. Saksassa on vahva traditio antroposofisissa yhteisöissä sekä kristillisten yhteisöjen tuottamissa maatilaympä-
ristöissä tarjottavissa sosiaalipalveluissa. Samantyyppiset traditiot ovat toiminnan taustalla myös Itävallassa ja Portugalissa. Näissä maissa vapaa-
työkykyisten työllistäminen on yksi keskeinen toimintamuoto.

Vuonna 2005 perustettiin eurooppalainen verkosto, Community of Practice - Farming for Health ja sen jäl-
keen käynnistyi COST 866 Green Care in Agriculture syksyllä 2006. COST-työssä tavoitteena oli täsmentää mitä Green Care tarkoittaa sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden kentässä Euroopassa. Laajemmat pohdinnat siitä, mitä Green Care on Suomessa alkoivat, kun ensimmäiset suomalaiset kehittämishankkeet käynnistyivät.

COST-hankkeen raportissa vuonna 2010 Green Care -toiminnaksi määriteltiin erilaiset luontoperustaiset interventiot, kuten hoivamaatilatoimin-

Brittiläinen jaottelu luontoperustaisuudesta erilaisissa toiminnoissa

Arkielämä Koko väestö	Terveyden edistämiseen tähtäävä luontoperustainen toiminta Koko väestö	Green Care Luontoperustainen terapia tai interventio Erityisen tuen tarve
Maiseman katselu Oleskelu luonnossa Liikkuminen luonnossa	Elvyttävien ympäristöjen ja puutarhojen kokeminen Luontoliikunta	Luonnon kuntouttava ja terapiakäyttö Kuntouttava luontoliikunta
Puutarhanhoito työnä tai harrastuksena	Sosiaalinen ja terapeuttinen puutarhatoiminta Yhteisöllinen puutarhatoiminta	Sosiaalinen ja terapeuttinen puutarhatoiminta Puutarhaterapia <i>Social and Therapeutic Horticulture, STH Horticultural Therapy, HT</i>
Maatalous, metsän- tai ympäristöhoito työnä tai harrastuksena	Maatilavierailut, yhteisöllinen ympäristön, metsän tai maatilan hoito	Kuntouttava toiminta maatilalla tai metsän ja ympäristön hoidossa
Vuorovaikutus eläinten kanssa työnä tai harrastuksena	Eläinavusteinen toiminta <i>Animal Assisted Activities, AAA</i>	Kuntouttava eläinavusteinen toiminta tai terapia <i>Animal Assisted Therapy, AAT</i>

Vehmasto kääntänyt kuvion soveltaen: Bragg, R. & Atkins, G. 2016. A Review of the nature-based intervention for mental health care. Natural England Commissioned Reports, Number 2014, sivu 22.

ta, eläinavusteinen toiminta ja terapia, sekä sosiaalinen ja terapeuttinen puutarhatoiminta. Määritelmä korosti Green Care -palveluiden tavoitteellisuutta: niiden tulee tuottaa terveys- tai hyvinvointihyötyjä. Lisäksi tarkennettiin, että luonto ei ole vain Green Care -toiminnan taustaympäristö, ja kaikki, mikä tapahtuu vihreässä ympäristössä, ei ole Green Care -toimintaa. Lisäksi korostettiin palvelujen tuottamista haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille.

Brittiläinen käsitys Green Care -toiminnan sisällöstä perustuu pitkälti COST 866 -hankkeen määritelmään. Erilaiset luontoperustaiset interventiot on jaoteltu oheiseen kuvioon, josta käy ilmi, milloin luontoperustainen interventio on brittiläisen määritelmän mukaan Green Care -toimintaa, milloin muuta terveyden edistämiseen tähtäävää toimintaa ja milloin arkielämää vapaa-ajalla tai työssä.

Kun ensimmäiset suomalaiset alan valtakunnalliset kehittämishankkeet (MTT:n VoiMaa!- ja CareVa-hankkeet) olivat meneillään vuosina 2009–2014, käytiin kokoontumisissa usein kiivastakin keskustelua siitä, mikä on Green Care -toimintaa ja mikä ei. Nopeasti oli selvää, että Suomessa käsitteestä kiinnostui hyvin laajaa palvelujen kenttää edustava

joukko toimijoita. VoiMaa!-hankkeen päättyessä vuonna 2014 suomalainen Green Care oli määritelty laajemmin, kuin useimmissa muissa maissa Euroopassa. Kun verrataan suomalaista Green Care -määritelmää brittiläiseen kuvioon, voidaan nähdä, että meillä Green Care -toiminnaksi on määritelty molemmat vihreät sarakkeet: vaalean vihreä edustaa meillä LuontoVoimaa ja tumman vihreä LuontoHoivaa.

Elina Vehmasto

13. Monikanavainen viestintä Green Care -koordinaatiohankkeessa

Green Care Finland ry:n toiminnassa tiedonvälitys on ollut keskeisessä asemassa yhdistyksen perustamisesta lähtien. Viestinnän merkitys korostuu uutta palvelua tai käsitettä, kuten Green Care, lanseerattaessa. Green Care -koordinaatiohankkeen myötä tuli mahdolliseksi lisätä alan viestintää ja kehittää Green Care -tietovarantojen kokoamista ja käytettävyyttä. Hankkeessa oli varattu resursseja uuden sisällönhallintajärjestelmän hankkimiseen ja käyttöönottoon. Tavoitteena oli viedä eteenpäin ja yhtenäistää olemassa olevaa monikanavaista viestintäkokonaisuutta: verkkosivustoa, uutiskirjettä ja Facebook-sivua.

Alkuvuosi 2016 kului tarkoitukseen sopivan julkaisujärjestelmän hankkimisessa. Tiukan tarjouskilvan voitti tamperelainen Mainostoimisto Semio. Tämän jälkeen aloitettiin Webio-julkaisujärjestelmään perustuvan sivuston ulkonäön ja tiedollisen sisällön suunnittelu, tietojen siirtämiseen vanhoilta sivuilta sekä uuden sisällön tuottaminen. Sivuston suunnittelussa lähtökohtana tiedollisen kapasiteetin ohella oli viestiä vahvistava visuaalinen ilme. Tekemistä ohjasi ajatus, että kuva vaikuttaa tekstiä suuremmin, koska kuvan viesti on voimakas ja tunteita herättävä.

Kuva: Suvi Saarinen.

Sivustolle haluttiin jäsenellä vahva ja kattava alan tietovaranto. Sivuston asiakaskuntaa ovat opiskelijat, palveluntarjoajat, palveluiden ostajat, eri ammattialojen toimijat, ja luonnon hyvinvointia edistävästä vaikutuksista kiinnostunut suuri yleisö. Ennen kaikkea tieto tuli saattaa helposti löydettävään ja käytettävään muotoon. Omille sivuilleen koottiin uutiset ja ajankohtaiset tapahtumat;

asiantuntijat; palveluntarjoajat; koulutukset; uudet julkaisut; sekä käynnissä olevat alan hankkeet.

Uusi sivusto avattiin juuri ennen joulua 2016, jolloin lähetettiin myös ensimmäinen Green Care -uutiskirje sivuston kautta yli 2000 vastaanottajalle. Aikaisemmin käytetty sähköpostiosoitteiden lista sisälsi Green Care Finland ry:n jäsenten lisäksi valtakunnallisen ja alueellisen koordinaati-

Kuva: Anne Peltonen.

on yhteystahot. Sivustoon lisättiin myös toiminto uutiskirjeen tilaamista varten. Uutiskirjeen jakelulistalla on nyt 2825 henkilöä (7.3.2018) - lista kasvoi reilun vuoden aikana noin 800 henkilöllä.

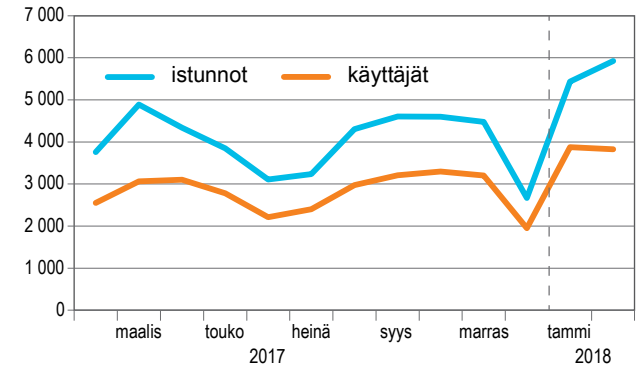
Uudistunut uutiskirje pyrittiin laatimaan niin, että se tukee uuden verkkosivuston käyttöä. Uutiskirjeeseen sisällytetyjen linkkien avulla ohjattiin lukijaa tutustumaan myös uudistettuun internetsivustoon. Uutiskirjeen lyhyiden tekstien, otsikoiden ja linkkien avulla johdatetaan lukija muualla verkossa löytyvään laajempaan tietoon asioista.

Uuden sivuston myötä tarjottiin hankkeille tilaisuus omien sivujen perustamiseen sivustolle. Vuoden 2017 aikana mahdollisuutta käytti kaksi hanketta. Niukka kiinnostus johtunee siitä, että moni hanke oli ehtinyt perustaa omat verkkosivut jo ennen uuden sivuston avaamista. Toivottavasti tulevaisuudessa mahdollisuutta käytetään laajemmin hyväksi.

Green Care Finland ry:n facebook -sivu on tullut yhä tärkeämmäksi tavaksi tavoittaa aihepiiristä kiinnostunut suuri yleisö. Facessa on ajankohtaisten tapahtumien ja uutisten ohella jaettu muussa mediassa liikkuvaa tietoa, joka liittyy Green Caren ohella esimerkiksi ympäristöön, luonnon hyvinvointivaikutuksiin, luontoyrittäjyyteen, terveyteen, hyvinvointiin, kasvatukseen, matkailuun ja vapaa-aikaan. Green Care -koordinaatiohankkeen aikana facessa ”tykkäysten” määrä on kasvanut voimakkaasti. Runsaan kahden vuoden aikana sivulle on tullut noin 2000 uutta seuraajaa.

Google Analytics -kävijäseurantaohjelman avulla on saatu tietoa uusien verkkosivujen käytöstä. Erityisen suosittuja käyntikohteita sen mukaan ovat olleet ajankohtaiset sivut samoin kuin palveluntuottajia, aineistoja, kehittämistä ja menetelmiä esittelevät sivut.

Käyttäjät -lukuun summautuu jokainen sivustolla kävijä ainoastaan kerran. Istunnot -lukuun summautuu kaikki kävijän tekemät käynnit riippumatta siitä onko kävijä tullut sivulle uudelleen.

Green Care -koordinaatiohankkeen aikana selvitetiin myös ohjausryhmän ja hanketoimijoiden mielipidettä monikanavaisen viestinnän onnistumisesta. Kyselyyn marraskuussa 2017 vastanneiden keskuudessa alan sisäistä viestintää pidettiin onnistuneena. Suuri osa piti uutta internetsivustoa hyvänä, selkeänä ja helppokäyttöisenä. Sivuston kehittäminen on kuitenkin edelleen tärkeää, sillä osalla vastaajista oli ongelmia löytää asioita. Internetsivustoa pidettiin vastaajien keskuudessa tärkeänä, koska se mahdollistaa laajan ilmoittelun ja alan materiaalin kokoamisen yhteen paikkaan. Uutiskirjettä pidettiin tarpeellisena muistutuksena siitä, että monenlaista on jatkuvasti meneillään, ja verkkosivuilla kannattaa käydä myös uutiskirjeiden välillä.

Taina Lilja

14. Millaista on Suomalainen Green Care vuonna 2018 strategiakyselyn mukaan

Suomalaista Green Care -strategiaa valmistelevalle Webropol-kysely työstettiin Valtakunnallisessa Green Care -koordinaatiohankkeessa yhteistyössä Green Care Finland ry:n kanssa. Kysely lähetettiin 7.3.2018 verkkosivujen kautta Green Care -uutiskirjeen jakelulistan sähköpostiosoitteisiin, joita oli tuolloin 2825. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa.

Kyselyn tavoitteena on selvittää uutiskirjeen tilaajien käsityksiä:

Osa I) Tilannearvio Green Care -palvelukonseptista keväällä 2018,

Osa II) Kehittämistarpeet vuoteen 2025 mennessä, sekä

Osa III) Tulevaisuuden näkymät vuoteen 2035.

Vastaukset saatiin 88 henkilöltä, joten vastausprosentti oli kolme. Vastaajista 48 % oli ja 52 % ei ollut Green Care Finland ry:n jäseniä. Vastausprosentti ry:n jäsenten osalta oli siten kymmenen (ry:llä oli tuolloin jäseniä 400). Vastaajista reilu kolmannes ei ole toiminut julkisesti rahoitustussa alan kehittämishankkeessa, vajaa kolmannes on toiminut kuluvan ohjelmakauden kehittämishankkeissa ja neljännes edellisen ohjelmakauden kehittämishankkeissa. Vähintään yksi vastaus saatiin kaikista maakunnista. Eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta ja Pirkanmaalta. Yli kolmasosa vastaajista oli syntynyt 1960-luvulla ja hieman alle kolmasosa 1970-luvulla, 15 % oli syn-

Kuva: Maarit Aho.

tynyt 1980-luvulla, 10 % 1950-luvulla ja muutama vastaaja 1990-luvulla.

Vastaajien ammattialana oli kolmanneksella sosiaaliala, hieman alle kolmanneksella luonnonvara-ala, 15 %:lla terveydenhoitoala, 13 %:lla kasvatustila ja 5 %:lla matkailuala. Vastaajista lähes kolmannes vastasi potentiaalisen Green Care -palveluyrittäjän tai -palveluntuottajan roolissa, 22 % Green Care -palveluyrittäjän ja 12 % alan kehittäjän roolissa. Vastaajista 43 % työskenteli yrityksessä, 15 % kuntaorganisaatiossa, 15 % järjestössä ja 9 % ammattikorkeakoulussa.

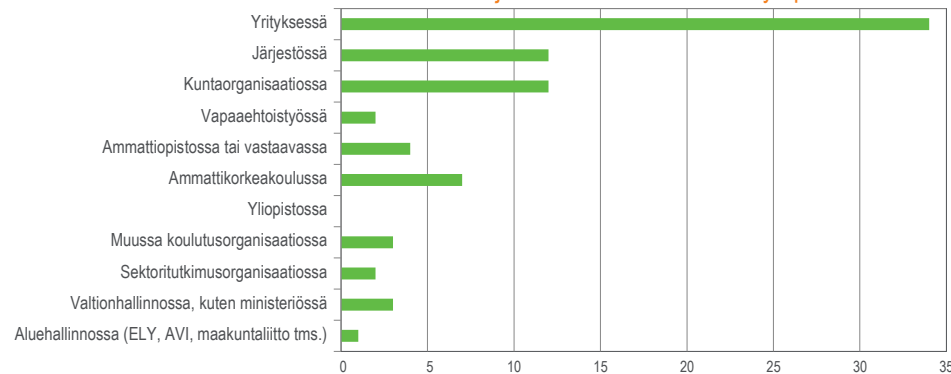
Vastaajista 91 % katsoi itse tuntevansa Green Care -käsitteen, samaan aikaan kun 88 % katsoi, että suurelle yleisölle Green Care -käsite ei ole tunnettu. Vastaajista 78 % katsoi itse tuntevansa LuontoHoivan ja LuontoVoiman käsitteet, ja 98 % arvioi, että suurelle yleisölle LuontoHoiva ja LuontoVoima eivät ole tunnettuja.

Väitteeseen ”Kaikki luonnossa tapahtuva ihmisen hyvinvointiin liittyvä toiminta on Green Care -toimintaa” vastattiin niin, että yli neljännes vastaajista oli väitteen kanssa samaa mieltä ja kaksi kolmasosaa vastaajista oli väitteen kanssa eri mieltä.

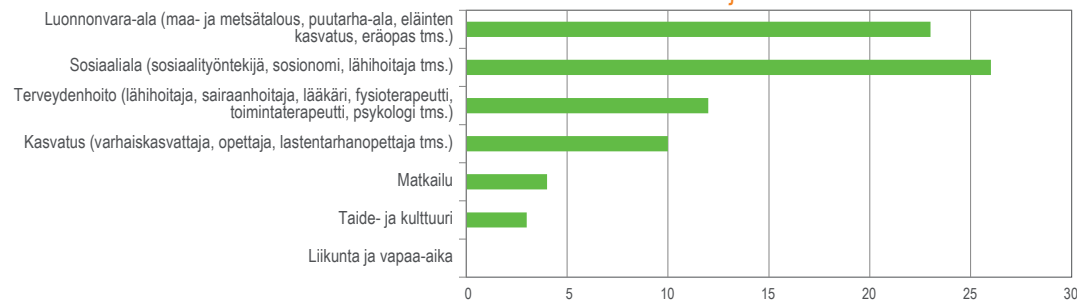
Vastaajan ensisijainen rooli, jonka puitteissa vastasi

Vastaajan tavonomainen toimintaympäristö

Vastaajan ammattiala

Vastaajista valtaosa katsoi, että on hyvä että suomalainen Green Care -käsite on laaja, ja että LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatumerkit ovat hyödyllisiä palveluiden markkinoinnin kannalta. Valtaosa vastaajista myös arvioi, että uskoa palveluiden laadukkuudesta heikentää se, että kuka tahansa voi ilmoittaa olevansa Green Care -asiantuntija.

Julkista ostajaa koskeviin väitteisiin vastattiin seuraavasti: kolme neljäsosaa arveli, että julkisella sektorilla on suuri tarve Green Care -tyyppisille palveluille; kaksi kolmasosaa vastaajista katsoi, että julkinen ostaja voidaan vakuuttaa palveluiden laadukkuudesta; puolet vastaajista arveli, että tiedon puute on este Green Care -palveluiden hankinnan esteenä; kaksi kolmasosaa arveli, että Green Care -palveluiden saatavuus on este niiden julkisille hankinnoille; puolet vastaajista arveli, että palvelun Green Care -ominaisuuksista saa tulla lisäkustannuksia ja kolmasosa arveli, että Green Care -ominaisuuksista ei saa tulla lisäkustannuksia julkiselle palvelunostajalle; lisäksi kolme neljäsosaa vastaajista katsoi, että pienten palveluyritysten on vaikeaa pärjätä julkisissa kilpailutuksissa.

Tutkimusta ja koulutusta koskeviin väitteisiin vastattiin seuraavasti: puolet vastaajista katsoi, että alan tutkimustieto ei ole koottu ja jäsennelty tarpeeksi hyvin ja se ei ole helposti saatavilla; samoin puolet vastaajista kuitenkin katsoi että tutkittua tietoa on laajasti hyödynnetty Green Care -palveluiden sisällön kehittämisessä ja markkinoinnissa; yli puolet vastaajista arveli, alan koulutus-

ten sisältö ja laatu vaihtelevat liikaa – kolmannes ei osannut ottaa kantaa väitteeseen; yli kolmannes arveli, että kouluttajaorganisaatioiden välinen kilpailu estää koulutusmateriaalien avoimen jakamisen- puolet vastaajista ei osannut ottaa kantaa tähän väitteeseen; vastaajista puolet katsoi, että alan kehittäminen ja tutkimus perustuu erilaisissa hankkeissa laadukkaasti toteutettuihin piloitointeihin ja kokeiluihin, joiden tulokset on raportoitu tasokkaasti ja saatavilla helposti – kolmannes ei osannut ottaa kantaa tähän väitteeseen.

Väitteiden lisäksi kysyttiin avoimella kysymyksellä, mitä muuta vastaaja haluaisi sanoa siitä, mitä Green Care -palvelukonsepti näyttää keväällä 2018. Avointen vastausten mukaan yleinen tunnettuus ja näkyvyys kaikissa medioissa on yhä liian pientä. Faktapohjaista tietoa Green Care -toiminnan terveys- ja hyvinvointivaikutuksista tulisi saada nykyistä paremmin esille. Green Care -palveluiden reunaehdot tulisi saada yhä selkeämmin toimijoiden tietoisuuteen: mikä on sitä ja mikä ei. Vahvalla tutkimustietoon perustuvalla näyttöllä voidaan päästä alan ammatillisuutta kyseenalaistavista rasitteista, joita arveltiin vielä olevan.

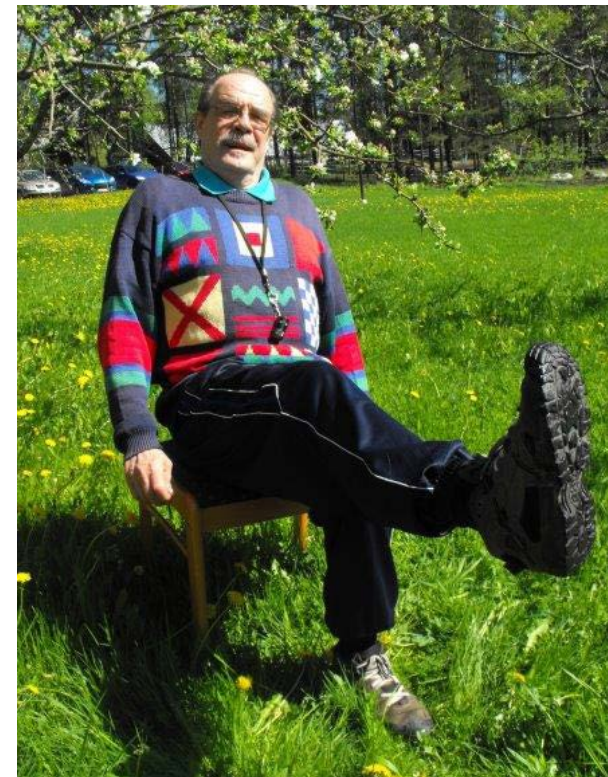
Laatumerkkien tunnettuutta pidettiin avainasemassa, ja samalla niiden tunnettuutta vielä liian pienenä. Tiedottamiseen ja sisällöntuottamiseen kaivattiin lisää ammattimaisuutta ja yhtenäisyyttä. Vastaajat uskoivat, että virallinen tutkinto lisäisi asiakkaiden luottamusta. Lisäksi katsottiin, että asiantuntijuus tulisi pystyä kytkemään selkeämmin osaamisen sisältöön, opintojen laajuuteen tai

Heiskalan Hoppalassa. Kuva: Korpilumo.

laatumerkkiin. Toimijoiden osaamisen takaamista pidettiin erityisen tärkeänä markkinoinnissa julkiselle sektorille, samoin laatukriteerejä.

Vastauksissa katsottiin, että alan kehittämisessä ollaan vasta alkutaipaleella, mutta että alku on ollut lupaavaa ja ollaan menossa johdonmukaisesti oikeaan suuntaan. Alan palveluiden kysyntäpotentiaalia nähtiin olevan hyvin, mutta taloudellisia resursseja palveluiden kehittämiseksi niukasti. Suureksi esteeksi alan laajenemiselle mainittiin pal-

Mannakoti. Kuva: Merja Monto.

veluntarjoajien puute. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen keskeneräisyyden vuoksi arveltiin, että kunnat eivät välttämättä tee uusia avauksia Green Care -palveluiden ulkoisten hankintojen suuntaan, vaan kehittävät Green Care -toimintaa osana julkisten organisaatioiden omia palveluja. Tällöin suurempi osa alan palveluyrittäjistä saattaa suuntautua luontovoiman palvelujen kehittämiseen yksityisille asiakkaille.

Elina Vehmasto

15. Johtopäätökset: Miten tästä eteenpäin?

Green Care -toimiala on viime vuosina kehittynyt monin tavoin. Erilaisten Green Care -toimijoiden kiinnostus ja innostus ovat suuressa kasvussa.

Koordinaatiohankkeen aikana tehtiin sekä hankkeen ulkoinen arviointi että itsearviointi. Lisäksi tehtiin Green Care -strategiaa valmisteleva kysely. Green Care -strategiaa valmistelleen kyselyn avulla päivitettiin pohjatieto alan jatkokehittämistarpeista Green Care Finland ry:n jatkotyöstöä varten.

Arviointien ja kyselyjen vastauksista sekä aluekoordinaattoreiden huomioista nousi seitsemän teemaa. Teemat ovat: Green Care -brändin vahvistaminen; Palveluntuottajien osaamisen ja palveluiden laadun varmistaminen; Yrittäjien tukeminen; Alue- ja hanketoimijoiden tukeminen; Monipuolisen vaikuttavuustiedon hankkiminen ja käyttäminen; Ammattimainen ja suunnitelmallinen viestiminen; sekä Valtakunnallinen vaikuttaminen. Seuraavassa esitetään teemojen alla alan jatkokehittämisen tarpeita ja mahdollisia kehittämistoimenpiteitä.

I Brändin vahvistaminen

- Green Care -brändin tulee olla yhtenäinen ja uskottava, ja sen tulee kertoa tutkimustietoon ja asiantuntemukseen perustuvista palveluista. Alan palveluita tulee tuoda esiin ammatillisesti tuotettuina hyvinvointipalveluina. Alan

Kuva: Maarit Aho.

palveluiden laatua ja laatutyökaluja tulee edelleen kehittää.

- Yhteisten kehittämislinjauksien määrittelyä, laajaa tiedonvaihtoa, sekä toimijoiden ja hankkeiden verkottamista tulee edelleen tehdä. Green Care -palveluja on kehitetty Suomessa vasta noin kymmenenvuotta, ja ala ei ole vielä

valmis tulemaan toimeen omillaan. Erilaisten teemaverkostojen (kuten tutkimus, koulutus, menetelmäverkostot ym.) työtä tulee vahvistaa, ja palveluntuottajien osaamista tulee syventää.

- Toiminnan kehittämisessä tulee entistä enemmän painottaa ympäröivän luonnon erityis-

piirteitä ja niissä piileviä mahdollisuuksia sekä Suomalaisen luonnon merkityksiä vuodenaikoihin.

- Green Care -toiminnan kehittämisen yhä vahvempi linkittäminen kestäväen kehityksen päämääriin ja vastuullisiin toimintatapoihin, niin asiakas-, ympäristö- kuin yhteiskuntavastuullisuudenkin näkökulmista, tuo paremmin esiin alan palveluiden kehittämisen aluetaloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja ekologiset merkitykset.

II Palveluntuottajien osaamisen ja palveluiden laadun varmistaminen

- Green Care -palveluilla on mahdollista vastata yksilöllisten palveluratkaisujen kysynnän kasvuun. Asiakaskohtaisesti räätälöityjen palvelujen kehittäminen vaatii ammattitaitoa ja syvää Green Care -osaamista.
- Julkinen ja yksityinen ostopolku ovat erilaisia. Molemmille markkinoille tulee osoittaa, millaisiin asiakastarpeisiin Green Care -palveluilla on mahdollista vastata. Palveluiden laadunhallintatyö on tärkeä valtti julkisten palvelunjärjestäjien tekemissä kilpailutuksissa. Palveluntuottajat tarvitsevat tietoa ja tukea palveluiden tuotteistamiseen ja markkinointiin julkiselle sektorille.
- Kansallisella koulutushankkeella on luotu yhtenäistä sisältöä koulutukselle. Tavoitteena on ollut saada pitkällä aikajänteellä lisää osaajia alalle. Jotta esimerkiksi tiedotushankkeiden tekemä työ pystyttäisiin täysimääräisesti hyödyntämään, tulee pystyä tarjoamaan myös nopealla aikavälillä toteutettavia koulutuksia.
- Erilaisille alan menetelmiä ja niiden soveltamista koskeville kursseille on kovaa kysyntää. Mikäli menetelmäosaaminen on yrityksissä tai

alan toimijoilla hataraa, on vaikeaa toteuttaa toiminnan ammattimaista luonnetta. Tämä voi aiheuttaa imagohaittoja koko alalle.

- Laatu-merkkiin vaadittavien Green Care -peruskoulutusten tarjontaa tulee edistää tehokkaammin, että sen saatavuus ei olisi pullonkaulana palveluiden laadun kehittämiseksi, laatu-merkkien hakemiselle ja hyödyntämiselle.
- Valtakunnallista verkkokoulutusta ja webinareja tulee jatkossa käyttää ja hyödyntää yhä enemmän.

III Yrittäjien tukeminen

- Alalla uusien yrittäjien suhteellinen osuus on kehittämiseen mukaan lähtevien yritysten joukossa suuri. Kehittämistoiminnalla pitää jatkossakin pystyä tukemaan uuden yritystoiminnan syntymisen lisäksi uusia yrityksiä niiden alkutaipaleella.
- Yritysneuvojille tulee saada lisää tietoa teemasta. Heillä on tärkeä merkitys yrittäjäksi aikovien ja uusien yrittäjien tukemisessa.
- Kokeilutoiminta on tärkeä keino käytännön toiminnan aloittamisessa. Pelkkien hyvien esimerkkien tuominen esiin tiedotuksella ei riitä. Toimijoita tulee aktivoida kokeilemaan ja testaamaan erilaisten palvelumallien sopivuutta omalle alueelle ja tietyille kohderyhmälle, oman osaamisen puitteissa ja/tai yhteistyössä täydentävää osaamista tarjoavan toimijan kanssa.
- Yrittäjät tarvitsevat tietoa siitä, kuinka Green Care -palveluntuottamisesta saadaan pienelle yritykselle liiketaloudellisesti kannattavaa toimintaa. Hyviä yritys-esimerkkejä tulee nostaa esiin ja selvittää kannattavuuteen liittyvät tekijät.

- Green Care -yritystoimintaa voidaan edelleen vahvistaa tuotteistamalla palveluja ja kehittämällä myyntikanavia. Yhteismarkkinointi ja tilausjärjestelmä edistäisivät alaa.
- Verkostoja pienten yritysten kesken tulee kehittää, jolloin voidaan edistää eri asioihin erikoistunein toimijoiden yhteistyötä palveluiden tuottamisessa. Yhteistyössä voi onnistua palvelukonseptien tarjoaminen suurillekin ryhmille. Yritysryhmähankkeet ovat yksi tärkeä rahoitusväline yhteistyön kehittämiseksi.
- Mikro- ja pienyrittäjyyden lisäksi tulee kehittää verkostotuottajamalleja ja vahvistaa muita palveluntuottajamalleja, kuten osuuskuntatoimintaa, yhteiskunnallista yrittäjyyttä, ja kolmannen sektorin palveluntuotantoa.
- Green Care -palveluyrittäjien toimintaa tulee nostaa esiin ja kertoa mitä palveluja on tarjolla. Green Care -toimijoiden kartoittaminen eri alueilla olisi hyvä tehdä tätä tavoitetta palvelemaan.

IV Alue- ja hanketoimijoiden tukeminen

- Hankkeiden tukemiselle ja sisältöjen koordinoimiseksi on edelleen tarvetta. Koordinaation avulla voidaan välttää päällekkäisiä toimenpiteitä, varmistaa Green Care -alan yhtenäisyys ja selkeys, ja taata alueiden tasavertaisempi kehittyminen sekä vaikuttaa resurssien ohjaukseen alueellisesti keskeisiin kehittämis-kohteisiin.
- Alueellista Green Care -aktivaattoritoimintaa on esitetty keinoksi edistää asioita, joihin yksittäisten yrittäjien voimavarat eivät riitä. Aktivaattoreiden rooli olisi toimia alueen Green Care -kontaktipisteinä ja tukea alueen verkostojen myötä alueellisten tai paikallisten hankkeiden käynnistämisen tuki ja apu rahoitukseen

liittyvissä asioissa sopisi aktivaattorien tehtäviin.

- Jatkossa tulee painottaa entistä enemmän alueiden ja hanketoimijoiden omaehtoista verkostoitumista ja keskinäistä tiedonvaihtoa, sekä vertaistapaamisia. Myös lähialueiden välisen omaehtoisen yhteistyön kehittyminen on tärkeää.

V Monipuolisen vaikuttavuustiedon hankkiminen ja käyttäminen

- Palveluiden hyvinvointivaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustiedon saatavuus on alan kehittämisen kannalta keskeistä. Esimerkiksi ennaltaehkäisevän toiminnan kustannushyötyjen selvittäminen voi edistää julkisten ostajien kiinnostusta palveluja kohtaan.
- Tutkittua palveluiden hyvinvointivaikuttavuustietoa on jo olemassa melko paljon. Alan tutkimustietoa tulee tuoda yleiseen tietoisuuteen. Olemassa olevan tiedon kokoaminen, jäsentely ja jakaminen ovat edelleen keskeistä valtakunnallista työtä. Alan tutkimustuloksista pitää jakaa yhä enemmän ja yhä paremmin käyttöön sovellettavassa muodossa.
- Lisääntyvä digitaalisten välineiden ja mittausmenetelmien käyttö palveluiden vaikuttavuuden mittaamisessa ja arvioinnissa tuo omalta osaltaan esiin palveluiden hyvinvointivaikutuksia entistä paremmin. Tutkimusavusteinen palveluiden kehittäminen tulee ottaa yhä vahvemmin mukaan, erityisesti silloin, kun kyse on sote-palveluista.
- Hankkeiden tuottamia tuloksia, tietoja, kokeiluja ja hyvienkäytäntöjä tulee tuoda esiin helposti sovellettavalla tavalla.

VI Ammattimainen ja suunnitelmallinen viestiminen

- Tiedottamiseen ja sisällöntuottamiseen tarvitaan yhä enemmän ammattimaisuutta, suunnitelmallisuutta ja yhtenäisyyttä.
- Esiintymisiin ja erilaisten hankkeiden kanssa tehtävään yhteistyöhön tulee panostaa.
- Suuren yleisön tietoisuuden lisääminen on yhä keskeistä. Tietoisuuden lisääminen vie aikaa. On tärkeää tuoda alaa yhtenäisesti esille myös aluetasolla.
- Käyttäjälähtöisesti suunnitellut nettisivut ja esitteet ovat erittäin tärkeitä, kun palveluiden käyttäjät ja ostajat tutustuvat aiheeseen. Alan verkkosivuston ylläpitäminen ja aktiivinen tiedottaminen uutiskirjeen avulla ovat jatkossakin tärkeitä.
- Kulttuurilähtöisillä ja luontoperustaisilla hyvinvointipalveluilla on monia yhteisiä piirteitä. Taiteen ja kulttuurin käyttöä hyvinvointipalveluissa edistävästä valtakunnallisista hankkeista voidaan ottaa esimerkkiä Green Care -kentälle ja niiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä.
- Alan kehittämisen kansainvälisen yhteistyön parempi esiintuominen on jatkossa tärkeää.

VII Valtakunnallinen vaikuttaminen

- Valtakunnallisessa vaikuttamisessa tulee tuoda esiin alan tutkimustietoa sekä konkretisoida Green Care -toiminnan hyötyjä.
- Aluekehitystä ja toimialojen kehitystä ohjaavat muun muassa alueelliset strategiat ja ohjelmat, joissa Green Caren tulee näkyä.
- Alaa tulee edistää jatkossa myös ministeriöiden ja poliittisten päättäjien suuntaan. Tavoitteena tulee olla luontoon perustuvien

palveluiden lisääntyvän käytön maininta sote- ja maakuntastrategioissa. Hallituksen kärkihankkeet ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita valtakunnallisessa kehittämisessä.

- Myös järjestöjen ja julkisten palveluntuottajien omana toimintana toteuttama Green Care vie alaa eteenpäin ja tekee siitä tunnetumpaa.
- Eri hankerahoittajat pitää edelleen pitää tietoisina alan valtakunnallisista kehittämislinjoista, verkostoista, yhdistystoiminnasta ja asiantuntijoista.
- Green Care -palvelut tulee liittää olemassa oleviin palvelujärjestelmiin. Green Care -palvelukonseptin merkitys sote-uudistuksessa tulee ymmärtää ja alan on oltava sote-keskusteluissa vahvasti mukana. Hyvinvoinnin edistäminen jää mahdollisen sote-muutoksen jälkeenkin kunnan tehtäväksi, mikä on yhä tärkeä markkinamahdollisuus monenlaisille hyvinvointia edistäville palveluille.
- Alaa tulee kehittää hyvinvointia tukevien palveluiden monipuolistamiseksi. Palveluiden monipuolista käytettävyyttä tulee korostaa, sillä Green Care -palvelut soveltuvat hyvin monenlaiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä matalankynnyksen ennaltaehkäisevään toimintaan laaja-alaisesti erittäin monenlaisille asiakasryhmille.

Luvun teksti kirjoitettiin hankkeen loppuraporttiin, jossa jatkokehittämistarpeet esitetään samassa muodossa. Green Care Finland ry jatkaa tuotetun tiedon pohjalta alan valtakunnallisen strategian tekemistä vuoden 2018 aikana.

Elina Vehmasto

TOIMITUS

Elina Vehmasto

SISÄLTÖ

Taina Lilja, Anne Matilainen, Marita Mattila, Teemu Peuraniemi, Päivi Pylkkänen, Jaana Ruoho, Sari Rämö, Reeta Sipola, Sanna Vinblad, Elina Vehmasto

TAITTO

Irene Murtovaara

VALOKUVAT

Anne Matilainen, Maarit Aho, Sanna Vinblad, Teija Skyttä, Carita Saarinen, Anne Peltonen, Katri Lehtola, Pauliina Luukinen, Antti Lemetyinen, Satu Kumpulainen, Maija Lipponen, Pia Bobacka, Suvi Saarinen, Merja Monto, Korpilumon kuva-arkisto (etukansi), Kaisa Kuoppala (takakansi)

INFOGRAAFIT

Jouni Hyvärinen/Elina Vehmasto, Tuulia Appleby

www.luke.fi

Luonnonvarakeskus (Luke)

Latokartanonkaari 9

00790 HELSINKI

Puhelinvaihe 029 532 6000

etunimi.sukunimi@luke.fi

ISBN: 978-952-326-598-1 (Verkkajulkaisu)

ISSN: 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

ISBN: 978-952-326-597-4 (Painettu)

ISSN: 2342-7647 (Painettu)

URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-598-1>